

Zvláštní zpráva

Průmyslová politika EU v oblasti baterií

Je zapotřebí nový strategický impuls

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

Obsah

	Body
Shrnutí	I–X
Úvod	01–12
Baterie jako klíčové faktory pro elektrickou mobilitu a transformaci energetiky	01–04
Odvětví baterií v EU v celosvětové konkurenci zaostává	05–07
Úloha zúčastněných stran v EU při podpoře hodnotového řetězce baterií	08
Na finanční podporu členských států pro výrobce baterií se vztahují pravidla EU pro státní podporu	09–12
Rozsah a koncepce auditu	13–17
Připomínky	18–83
Strategie Komise pro baterie je relevantní z hlediska potřeb evropských zúčastněných stran, a to navzdory nedostatkům v monitorování	18–38
Akční plán z roku 2018 je výsledkem úsilí o podporu průmyslové politiky EU v oblasti baterií, které Komise vynakládá od roku 2015	19–22
Akční plán má podporu evropského automobilového a energetického průmyslu a je obecně v souladu s podobnými strategiemi v členských státech	23–25
Provádění akčního plánu přineslo klíčové nástroje na podporu hodnotového řetězce EU v oblasti baterií	26–29
Komise monitoruje hodnotový řetězec baterií na základě omezených a často neaktuálních údajů	30–34
Posoudit přínos evropských baterií k plnění cílů klimatické neutrality je i nadále obtížné	35–38
Předpokládá se, že výroba baterií v EU bude do roku 2030 rychle růst, ale tato výroba čelí hrozícímu nedostatku surovin	39–56
Kapacita pro výrobu baterií v EU by se mohla zvýšit ze 44 GWh v roce 2020 až na 1 200 GWh do roku 2030	40–46
Zajištění předpokládané výrobní kapacity baterií je i nadále vystaveno značným rizikům	47

Soběstačnost v klíčových surovinách pro baterie a také rafinační kapacita je velmi nízká	48–50
Evropská výroba baterií čelí blížícímu se celosvětovému nedostatku klíčových surovin	51–54
Komise usiluje o nový přístup k zabezpečení dodávek bateriových materiálů	55–56
Veřejné financování průmyslové politiky EU v oblasti baterií není dostatečně koordinované, je závislé na umístění a jeho výsledky nenaplňují ambice	57–83
Komise nemá přehled o skutečných tocích financování z EU a členských států, což komplikuje koordinaci	58–64
Významné projekty společného evropského zájmu v oblasti baterií představují společný evropský zájem, ale přístup k financování se v jednotlivých členských státech liší	65–69
Komise lépe sladila své financování výzkumu v oblasti baterií v rámci programu Horizont s technologickým plánem	70–75
Činnosti v oblasti výzkumu a inovací financované EU nenaplňují ambice	76–79
Komise a vnitrostátní řídicí orgány často neposuzují potřebu financování EU na výzkum bateriových technologií	80–83
Závěry a doporučení	84–90

Přílohy

Příloha I – Vzorek projektů financovaných EU v hodnotovém řetězci baterií zkoumaných pro účely tohoto auditu

Příloha II – Analýza EÚD týkající se vybraných opatření ve strategickém akčním plánu pro baterie z roku 2018

Příloha III – Kapacita výroby baterií v jednotlivých členských státech: současná (2022) a plánovaná (2025 a 2030) (v GWh/rok)

Příloha IV – Financování hodnotového řetězce baterií na úrovni EU a členských států

Zkratky

Glosář

Odpovědi Komise

Harmonogram

Auditní tým:

Shrnutí

I Vývoj a výroba baterií se pro EU staly strategickou nutností. Umožňují přechod na čistou energii a jsou klíčovým prvkem konkurenceschopnosti automobilového odvětví. Komise zveřejnila v roce 2018 strategický akční plán pro baterie, jehož cílem bylo pomoci EU stát se světovým lídrem v oblasti udržitelné výroby a používání baterií. Plán se týká jednotlivých fází hodnotového řetězce, určuje řadu strategických cílů a navrhuje řadu nástrojů k jejich dosažení.

II V rámci tohoto auditu jsme posuzovali, zda Komise účinně podporuje evropskou průmyslovou politiku v oblasti baterií. Zkoumali jsme zejména cíle politiky a intervenční nástroje stanovené v akčním plánu Komise z roku 2018 a také pokrok při provádění akčního plánu. Kromě toho jsme přezkoumali současnou a předpokládanou výrobní kapacitu baterií v EU spolu s riziky, která ji mohou ovlivnit. V neposlední řadě jsme zkoumali přiděly finančních prostředků EU a výsledky, jichž bylo pomocí nich dosaženo. Tato zpráva, která je vypracována pět let po předložení uvedeného akčního plánu, si klade za cíl přispět ke zlepšení politického rámce a k efektivnějšímu využívání zdrojů EU v této oblasti.

III Celkově jsme dospěli k závěru, Komise účinně podporuje průmyslovou politiku EU v oblasti baterií, a to navzdory nedostatkům v jejím monitorování, koordinaci a zacílení a také tomu, že přístup k surovinám zůstává pro hodnotový řetězec baterií v EU velkou strategickou výzvou.

IV Zjistili jsme, že Komise z velké části realizovala nejvýznamnější opatření ze svého akčního plánu a zavedla klíčové nástroje na podporu odvětví baterií. Mezi významné úspěchy patří vytvoření platformy zúčastněných stran zahrnujících celý hodnotový řetězec, dále legislativní návrh nového nařízení o bateriích a také zvýšení finanční podpory projektů v oblasti výzkumu, inovací a výroby.

V Komise monitoruje hodnotový řetězec baterií v EU na základě omezených a často neaktuálních údajů. Kromě toho akční plán z roku 2018 nestanovil kvantifikované a časově vymezené cíle a Komise neanalyzovala výrobu baterií v EU, která je nezbytná k dosažení dvojího cíle klimatické neutrality a zachování konkurenceschopného automobilového odvětví v EU. To zvyšuje riziko, že cíle Komise, kterým je dosažení nulových emisí do roku 2035, nebude dosaženo kvůli nedostatečné výrobě baterií nebo že tohoto cíle bude dosaženo jen pomocí dovážených baterií nebo elektrických vozidel, což by bylo na úkor hodnotového řetězce baterií v EU a souvisejících pracovních míst. Zvyšuje to také nejistotu ohledně bezpečnosti dodávek surovin potřebných k udržení produkce v EU.

VI Díky stále přísnějším emisním normám CO₂ se výrobní kapacita lithium-iontových bateriových článků v EU-27 rychle rozvíjí a mohla by se zvýšit ze 44 gigawatthodin v roce 2020 na přibližně 1 200 do roku 2030. Reálné využití této kapacity však není zajištěno a může být ohroženo jak geopolitickými, tak ekonomickými faktory.

VII Navzdory politickým iniciativám, které sahají do roku 2008, je hodnotový řetězec EU v oblasti baterií i nadále silně závislý na dodávkách ze zemí mimo EU. Po roce 2030 se výrobci v EU budou potýkat s nedostatkem bateriových surovin, který je na obzoru. Mohou za to kombinované účinky nárůstu celosvětové poptávky, který je způsoben především elektrifikací silniční dopravy, a omezené domácí nabídky surovin v EU, která je jak vzácná, tak nepružná. V roce 2023 Komise obnovila úsilí o řešení této situace vydáním návrhu aktu o kritických surovinách.

VIII Nové projekty v oblasti výzkumu a výroby baterií podporuje více zdrojů financování. V období 2014–2020 poskytl rozpočet EU granty a záruky za úvěry ve výši nejméně 1,7 miliardy EUR, což v letech 2019 až 2021 zvýšilo státní podporu, která byla ve výši až 6 miliard EUR. Komise však postrádá přehled o celkové veřejné podpoře poskytované tomuto odvětví. Nemůže tak zajistit její odpovídající koordinaci a zacílení. Zjistili jsme rovněž, že podmínky pro finanční podporu významných projektů společného evropského zájmu závisejí na tom, kde jsou investice umístěny.

IX Komise postupem času zlepšila sladění financování prostřednictvím klíčového programu EU pro financování výzkumu a inovací – programu Horizont – a společného technologického plánu. Stanovených technických cílů však dosud nebylo dosaženo a potřeba financování EU na úrovni projektů není systematicky posuzována.

X Na základě těchto závěrů Komisi doporučujeme:

- aktualizovat strategický akční plán pro baterie se zvláštním zaměřením na zajištění přístupu k surovinám,
- posílit monitorování pomocí pravidelných, aktuálních a komplexních údajů,
- zlepšit přehled o financování EU určeném na hodnotový řetězec baterií,
- zlepšit koordinaci a zacílení finančních prostředků EU vyčleněných na hodnotový řetězec baterií,
- zajistit, aby všichni účastníci významných projektů společného evropského zájmu v oblasti baterií měli rovné podmínky pro přístup k veřejné finanční podpoře.

Úvod

Baterie jako klíčové faktory pro elektrickou mobilitu a transformaci energetiky

01 Cílem Zelené dohody pro Evropu je přeměnit EU na konkurenceschopnou ekonomiku účinně využívající zdroje, kde v roce 2050 nebudou žádné čisté emise skleníkových plynů¹. Součástí cíle klimatické neutrality do roku 2050 je další dekarbonizace energetického systému a výrazné snížení emisí z dopravy. To mimo jiné vyžaduje zavedení vozidel s nulovými a nízkými emisemi v celé EU: z 13 milionů automobilů do roku 2025 na 30 milionů do roku 2030². Od roku 2035 bude navíc pravděpodobně zakázán prodej nových osobních automobilů a lehkých užitkových vozidel využívajících spalovací motory produkující CO₂³.

02 Baterie jsou jednou z několika technologií pro skladování energie, ale z technologického hlediska jsou pro elektrickou mobilitu nejsnadněji dostupné. V této souvislosti Komise označila vývoj a výrobu baterií za strategickou nutnost pro Evropu: umožňuje přechod na čistou energii (včetně skladování nestálé energie z obnovitelných zdrojů) a je klíčovou součástí konkurenceschopnosti automobilového průmyslu⁴ – který v současné době zaměstnává přibližně 3,5 milionu pracovníků ve výrobních činnostech⁵. Investice do hodnotového řetězce baterií v EU by měly rovněž řešit stávající strategickou závislost na výrobcích baterií ze zemí mimo EU⁶.

¹ Sdělení Komise – Zelená dohoda pro Evropu, [COM\(2019\) 640](#).

² Sdělení Komise – Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu, [COM\(2020\) 789](#).

³ Článek 1 návrhu nařízení předloženého Komisí, pokud jde o zpřísnění výkonnostních norem pro emise CO₂ pro nové osobní automobily a nová lehká užitková vozidla [COM\(2021\) 556](#).

⁴ Příloha 2 dokumentu [COM\(2018\) 293](#), Strategický akční plán pro baterie.

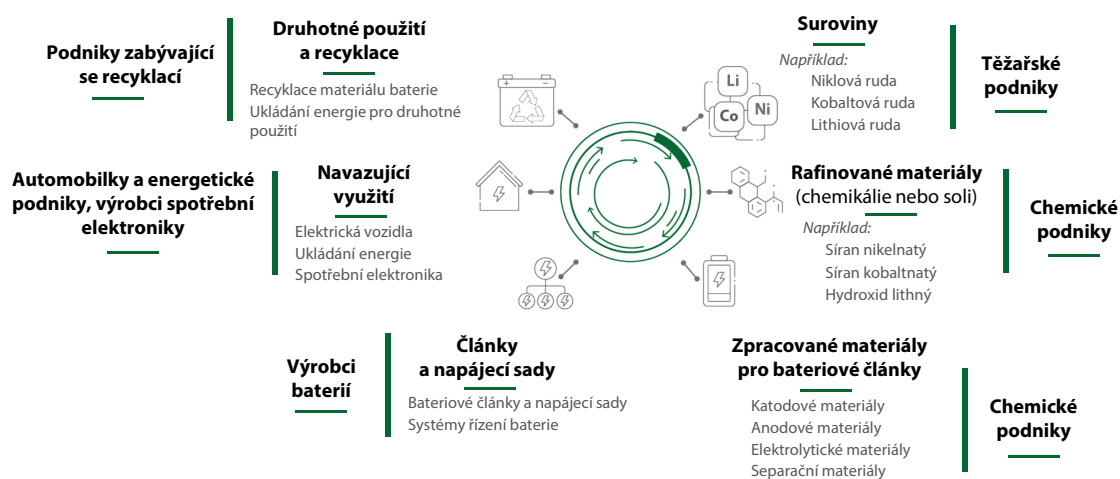
⁵ Evropská asociace výrobců automobilů (ACEA) – *The Automobile Industry – Pocket Guide 2022/2023*.

⁶ Pracovní dokument útvarů Komise o strategických závislostech a kapacitách, [SWD\(2021\) 352](#).

03 Baterie jsou elektrochemické články, které ukládají energii v chemické formě a jsou schopny ji přeměnit na elektrickou energii. Součástí bateriového článku je obvykle anoda, katoda, elektrolyt a separátor a používají se v něm různé chemické látky, jako například oxid olovičitý (olověná baterie) nebo oxid nikelnatý a kadmium (nikl-kadmiová baterie). Lithium-iontové baterie, které v současnosti představují nejpokročilejší technologii pro napájení elektrických vozidel, obvykle používají směs pěti hlavních materiálů: kobaltu, lithia, manganu, přírodního grafitu a niklu.

04 Hodnotový řetězec baterií zahrnuje několik fází: od těžby a rafinace surovin po produkci součástí baterií, výrobu a montáž článků a recyklaci nebo opětovné využití baterií. Tento řetězec je kruhový a tvoří ho různé zúčastněné strany (viz [obrázek 1](#)).

Obrázek 1 – Fáze hodnotového řetězce baterií

Zdroj: EÚD.

Odvětví baterií v EU v celosvětové konkurenci zaostává

05 Vozový park osobních automobilů a dodávek v EU prochází postupnou elektrifikací. V roce 2021 mělo 18 % nově registrovaných vozidel elektrickou zástrčku⁷. Nicméně výroba lithium-iontových baterií, které tato vozidla obvykle pohánějí, je v současné době soustředěna v Asii. Souvisí to s jejím tradičním postavením globálního dodavatele elektronických zařízení a komponentů, který si drží po celá desetiletí. Investice do výzkumu a inovací spojené s velkovýrobou Asii rovněž umožnily vybudovat a udržet si technologické vedoucí postavení jak v současné lithium-iontové technologii, tak i v dalších bateriových technologiích⁸.

06 Zdaleka největším výrobcem baterií na světě se stala Čína. V roce 2021 měla Čína výrobní kapacitu 655 gigawatthodin (GWh), což je 76 % celosvětové kapacity. Výrazně tak předstihuje EU (7 %), Spojené státy (7 %) a Jižní Koreu (5 %)⁹. Kromě toho je Čína rovněž dominantním hráčem v předcházejících fázích hodnotového řetězce. Týká se to zejména dodávek různých bateriových surovin anebo rafinovaných materiálů, zejména kobaltu, lithia, niklu a přírodního grafitu (viz body 29 a 48–56).

07 Ačkoli ve Spojených státech elektrifikace vozového parku zaostává (630 000 elektrických vozidel prodaných v USA v roce 2021, což představuje 5 % prodeje v tomto roce, oproti 2,3 milionu v Evropě (18 %) a 3,3 milionu v Číně (16 %))¹⁰, jejich vláda schválila některé důležité veřejné politiky v této oblasti. Jde například o přímé dotace a daňové úlevy, které mají podpořit růst trhu s elektrickými vozidly i hodnotový řetězec baterií. Vláda Spojených států zejména poskytuje:

- o přímé granty na podporu investic do domácí výroby baterií a souvisejících materiálů a komponentů (6 miliard USD, které mají být v letech 2022 až 2026¹¹ poskytnuty na základě zákona o infrastruktuře vyjednaného oběma politickými stranami Kongresu);

⁷ ACEA – *The Automobile Industry – Pocket Guide 2022–2023*.

⁸ Společné výzkumné středisko, *Batteries – Technology development report*, 2020.

⁹ IEA (2022), *Global Supply Chains of EV Batteries*.

¹⁰ IEA (2022), *Global EV Outlook 2022*, a IEA (2022), *Electric Vehicles*.

¹¹ Zákon č. 117–58 „Zákon o investicích do infrastruktury a pracovních místech“ (*Infrastructure Investment and Jobs Act*), oddíl 40207.

- o daňové úlevy na výrobu bateriových článků nebo modulů ve výši až 45 USD za kilowatthodinu (kWh) a úhradu 10 % výrobních nákladů na kritické nerostné suroviny a materiály pro baterie (na základě zákona o snížení inflace)¹²; odhadovaný celkový rozpočtový dopad (včetně podobných úlev na solární a větrné odvětví) činí v období 2022–2031 přibližně 15,9 miliardy USD¹³ v období 2022–2031;
- o daňové úlevy až do výše 7 500 USD za každé elektrické vozidlo uvedené na americký trh, které splňuje předem stanovené prahové hodnoty vyžadující, aby materiály a komponenty byly původem ze Spojených států nebo ze země, s níž mají USA dohodu o volném obchodu, nebo aby finální montáž byla provedena ve Spojených státech nebo v takové zemi. Tyto daňové úlevy budou financovány ze zákona o snížení inflace¹⁴. Odhadovaný celkový rozpočtový dopad bude v období 2022–2031 činit přibližně 7,5 miliardy USD¹⁵.

Úloha zúčastněných stran v EU při podpoře hodnotového řetězce baterií

08 EU zasahuje do hodnotového řetězce baterií ve třech klíčových oblastech:

- o **Strategické vedení:** prostřednictvím svých sdělení o průmyslové politice¹⁶ poskytuje Komise vizi toho, jak lze průmysl EU provést souběžnou ekologickou a digitální transformací a zároveň zajistit jeho strategickou suverenitu. Politika rovněž stanoví nové zaměření na průmyslové ekosystémy s přihlédnutím ke všem aktérům v hodnotovém řetězci – v případě baterií to bylo převedeno do strategického akčního plánu pro baterie z roku 2018 (dále jen „akční plán“)¹⁷. Strategické vedení vykonává rovněž Komise, když využívá svou diplomatickou autoritu k tomu, aby podporovala setkávání zúčastněných stran v celém

¹² Zákon č. 117–169, kterým se mění daňový zákoník, oddíl 13502 – Úlevy pro výrobu pokročilých technologií (*Advanced Manufacturing Production Credit*).

¹³ Rozpočtová kancelář Kongresu, *Estimated Budgetary Effects of Public Law 117-169*.

¹⁴ Zákon č. 117–169, kterým se mění daňový zákoník, oddíl 13401 – Úleva na ekologicky čistá vozidla (*Clean Vehicle Credit*).

¹⁵ Rozpočtová kancelář Kongresu, *Estimated Budgetary Effects of Public Law 117-169*.

¹⁶ Sdělení Komise – Průmyslový plán Zelené dohody pro věk s nulovými čistými emisemi, COM(2023) 62, a také dřívější dokumenty: Nová průmyslová strategie pro Evropu, COM(2020) 102, a Investice do inteligentního, inovativního a udržitelného průmyslu – obnovená strategie průmyslové politiky EU, COM(2017) 479.

¹⁷ Příloha 2 dokumentu COM(2018) 293, Strategický akční plán pro baterie.

hodnotovém řetězci na specializovaných fórech, jako je Evropská bateriová aliance.

- o **Regulační rámec:** směrnice 2006/66/ES¹⁸ o bateriích a odpadních bateriích usiluje především o zlepšení vlivu baterií na životní prostředí stanovením pravidel pro jejich uvádění na trh (zejména zákazem některých nebezpečných látek) a pravidel pro jejich sběr, recyklaci a likvidaci. Členské státy musí zajistit minimální cíle v oblasti sběru a recyklace a informovat Komisi o jejich dosažení. Směrnice má být nahrazena [nařízením Evropského parlamentu a Rady](#)¹⁹, jehož oblast působnosti bude širší (viz bod 28). Kromě toho v březnu 2023 Komise zveřejnila dva návrhy nařízení, jejichž cílem jsou inovace a zvyšování evropské výrobní kapacity mezi jiným i baterií²⁰ a zajištění bezpečné a udržitelné dodávky kritických surovin²¹. Navíc návrh Komise z roku 2022 na revizi směrnice o průmyslových emisích (směrnice 2010/75/EU)²² rozšiřuje její působnost na závody na výrobu baterií.
- o **Finanční podpora EU:** EU poskytuje granty a úvěrové záruky na výzkumné, demonstrační a výrobní projekty v oblasti baterií prostřednictvím několika nástrojů – rámcových programů Horizont, Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Evropského fondu pro strategické investice (EFSI), spravovaného Evropskou investiční bankou (EIB), a nověji Inovačního fondu a Nástroje pro oživení a odolnost. U období 2014–2020 jsme identifikovali granty EU v celkové výši 1,2 miliardy EUR a úvěry podporované EU ve výši 495 milionů EUR. Granty EU mohou být řízeny přímo Komisí nebo jejími výkonnými agenturami, konkrétně Evropskou výkonnou agenturou pro klima, infrastrukturu a životní prostředí a Evropskou výkonnou agenturou pro zdraví a digitální oblast (programy Horizont), nebo společně s členskými státy (EFRR).

¹⁸ [Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/66/ES](#) o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech.

¹⁹ Návrh nařízení o bateriích a odpadních bateriích, [COM\(2020\) 798](#).

²⁰ Návrh nařízení, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby produktů technologií pro nulové čisté emise (akt o průmyslu pro nulové čisté emise), [COM\(2023\) 161](#).

²¹ Návrh nařízení, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin [COM\(2023\) 160](#).

²² Návrh směrnice, kterou se mění směrnice 2010/75/EU o průmyslových emisích a směrnice 1999/31/ES o skládkách odpadů, [COM\(2022\) 156](#).

Na finanční podporu členských států pro výrobce baterií se vztahují pravidla EU pro státní podporu

09 Členskými státy je zpravidla zakázáno poskytovat podporu podnikům, jako jsou výrobci v hodnotovém řetězci baterií, která narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu²³. Bez ohledu na tuto zásadu lze však určité formy podpory považovat za slučitelné s vnitřním trhem, pokud jsou v souladu se zvláštními pravidly státní podpory a v některých případech získají souhlas Komise.

10 Komise tyto výjimky podrobně popisuje v nařízeních a sděleních, včetně obecného nařízení o blokových výjimkách²⁴ a zvláštních rámců vztahujících se na určité činnosti, regiony nebo dočasné okolnosti. V těchto rámcích mají obzvláštní důležitost zejména významné projekty společného evropského zájmu (IPCEI)²⁵: Komise v oblasti baterií dosud schválila dva takové projekty, které povolují státní podporu ve výši až 6 miliard EUR (viz body 65–69).

11 V březnu 2020 přijala Komise dočasný rámec státní podpory²⁶, jehož cílem bylo zvýšit rozsah veřejné podpory v souvislosti s pandemií COVID-19, aby se ochránila pracovní místa a podpořilo hospodářství. V březnu 2022 Komise v reakci na ruskou invazi na Ukrajinu zmírnila pravidla EU pro státní podporu, aby poskytla krátkodobou úlevu společnostem postiženým krizí nebo sankcemi a protisankcemi. Ačkoli tyto rámce se netýkají konkrétně odvětví baterií, výrobci baterií je na podporu svých činností mohou rovněž využívat.

12 Od roku 2022 navíc většina členských států EU-27 zavedla určitou formu pobídek pro nákup elektrických vozidel, ať už ve formě daňových výhod nebo přímých dotací. Tyto pobídky však obvykle nezávisí na původu vozidla a nemusí být nutně kvalifikovány jako státní podpora.

²³ Smlouva o fungování Evropské unie, článek 107.

²⁴ Nařízení (EU) č. 651/2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.

²⁵ Sdělení Komise C(2021) 8481.

²⁶ Sdělení Komise, Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19, C(2020) 1863.

Rozsah a koncepce auditu

13 V této zprávě se posuzuje, zda Komise účinně podporovala evropskou průmyslovou politiku v oblasti baterií. Za tímto účelem jsme zkoumali:

- o relevantnost politických cílů a intervenčních nástrojů stanovených v akčním plánu Komise, jejich soulad s vnitrostátními strategiemi a také klíčová opatření, která Komise dosud realizovala,
- o monitorování hodnotového řetězce baterií a jeho potenciálu přispět k širším cílům EU v oblasti klimatu prováděné Komisí,
- o výrobní kapacity odvětví baterií se sídlem v EU, a to jak stávající, tak předpokládané do roku 2030, spolu s riziky, která mohou mít na tuto budoucí kapacitu dopad,
- o na základě dostupných údajů bezpečnost dodávek klíčových surovin a rafinovaných materiálů pro baterie,
- o přidělování a koordinaci různých zdrojů financování EU a členských států, z nichž se poskytovala finanční podpora hodnotovému řetězci baterií v období 2014–2020,
- o potřebu výzkumu financovaného EU v tomto odvětví, jeho technologické priority a rovněž dosavadní výsledky.

14 Analyzovali jsme důkazní informace z mnoha různých zdrojů:

- o prostřednictvím přezkumu stávajících právních předpisů, hodnotících zpráv a politických dokumentů,
- o pohovory s úředníky Evropské komise, jejích výkonných agentur odpovědných za řízení programů Horizont a s pracovníky vnitrostátních a regionálních orgánů, které jsou relevantní pro hodnotový řetězec baterií v Německu, Španělsku, Francii, Polsku, Portugalsku a Švédsku – tj. členských státech, v nichž byly realizovány projekty s významnou finanční podporou z rozpočtu EU, nebo které jsou důležité v konkrétních fázích hodnotového řetězce, konkrétně v oblasti těžby surovin a výroby baterií,

- o pohovory se zástupci průmyslových společností a výzkumných institucí působících v hodnotovém řetězci baterií a také zástupci znalostního a inovačního společenství²⁷ zaměřeného na udržitelnou energii (EIT InnoEnergy),
- o analýzou veřejně dostupných údajů o současné i plánované kapacitě výroby baterií,
- o analýzou rozpočtových informací o financování hodnotového řetězce baterií z prostředků EU a členských států,
- o přezkumem výsledků výzkumných činností v oblasti baterií financovaných EU,
- o přezkumem podpůrné dokumentace týkající se výběru a provádění vzorku spolufinancovaných projektů výzkumu a inovací nebo výrobních projektů v celém hodnotovém řetězci baterií, včetně návštěvy na místě u některých z těchto projektů (viz [příloha I](#)).

15 Přezkoumali jsme rovněž hlavní zásady stanovené v návrhu nařízení Komise o bateriích a odpadních bateriích z roku 2020²⁸ (o němž bylo v prosinci 2022 dosaženo prozatímní politické dohody spolunormotvůrců, ale které v době zveřejnění této zprávy ještě nebylo formálně přijato a zveřejněno) vzhledem k jeho potenciálu změnit prostředí baterií v Evropě. Neprovedli jsme podrobný přezkum aktu o kritických surovinách ani aktu o průmyslu pro nulové čisté emise, které Komise navrhla v březnu 2023.

²⁷ [What is an Innovation Community?](#)

²⁸ Návrh nařízení o bateriích a odpadních bateriích, [COM\(2020\) 798](#).

16 V roce 2019 jsme zveřejnili přezkum²⁹, v němž jsme popsali podporu poskytovanou od roku 2014 EU pro různé technologie skladování energie (včetně baterií, ale také přečerpávacích vodních elektráren, vodíku a akumulace tepla) a upozornili na řadu výzev pro podporu EU vývoje a zavádění technologií skladování energie. Kromě toho jsme se v roce 2022 zabývali synergii mezi programem Horizont 2020 a EFRR³⁰, což je téma, které je rovněž relevantní pro hodnotový řetězec baterií. Důvod je ten, že převážná část finanční podpory EU byla dosud poskytována hlavně prostřednictvím těchto dvou nástrojů. Ve zprávě jsme uvedli, že pro Komisi a vnitrostátní nebo regionální orgány je obtížné určit a prozkoumat možné synergie tohoto typu a že spolupráce mezi zúčastněnými stranami fondů zůstává omezená.

17 Hodnotový řetězec baterií se v posledních letech rychle vyvíjí, a to jak na celosvětové, tak na evropské úrovni. Pět let po přijetí akčního plánu z roku 2018 si tato zpráva klade za cíl přispět ke zlepšení politického rámce a k efektivnějšímu využívání zdrojů EU v této oblasti.

²⁹ Přezkum 04/2019: „Podpora EU pro skladování energie“.

³⁰ Zvláštní zpráva 23/2022: „Synergie mezi programem Horizont 2020 a evropskými strukturálními a investičními fondy“.

Připomínky

Strategie Komise pro baterie je relevantní z hlediska potřeb evropských zúčastněných stran, a to navzdory nedostatkům v monitorování

18 Přezkoumali jsme vypracování akčního plánu Komise a relevantnost cílů politiky, které sleduje, a opatření, která v něm byla navržena. Porovnali jsme akční plán s národními strategiemi (tam, kde existovaly), abychom posoudili jejich soudržnost. Zkoumali jsme také klíčové výsledky Komise při provádění akčního plánu po jeho zveřejnění v roce 2018. V neposlední řadě jsme prověřovali, jak Komise monitoruje hodnotový řetězec baterií a potenciál výroby baterií v EU přispět k dosažení širších cílů EU v oblasti klimatické neutrality a konkurenceschopného automobilového odvětví.

Akční plán z roku 2018 je výsledkem úsilí o podporu průmyslové politiky EU v oblasti baterií, které Komise vynakládá od roku 2015

19 Od roku 2015 se po revizi strategického plánu pro energetické technologie³¹ stala výroba baterií jedním ze základních kamenů průmyslové politiky EU. Tento plán stanovuje potřebu „stát se konkurenceschopným v celosvětovém odvětví baterií“ a jeho prováděcí plán z roku 2017³² představuje konkrétní činnosti v oblasti výzkumu a inovací, které jsou k dosažení tohoto cíle potřebné. Ve stejném roce Komise ve svém sdělení o obnovené strategii průmyslové politiky EU³³ klasifikovala investice do baterií jako strategicky významné a oznámila svůj záměr shromáždit zúčastněné strany a „zaháj[it] iniciativy průmyslu pro úplný hodnotový řetězec baterií v EU, a to jak pro mobilní, tak stacionární aplikace“.

³¹ Sdělení Komise, *Towards an Integrated Strategic Energy Technology (SET) Plan: Accelerating the European Energy System Transformation*, C(2015) 6317.

³² Informační systém pro plán SET, *Become competitive in the global battery sector to drive e-mobility and stationary storage forward*.

³³ Sdělení Komise, *Obnovená strategie průmyslové politiky EU*, COM(2017) 479.

20 V říjnu 2017 uspořádala Komise zasedání na vysoké úrovni o vývoji a výrobě baterií a oznámila spuštění platformy pod vedením průmyslu známé pod názvem Evropská bateriová aliance. S využitím této platformy zúčastněné strany z průmyslu a výzkumná obec pokračovaly v letech 2017 až 2018 v práci na přípravě seznamu opatření potřebných k rozvoji hodnotového řetězce baterií.

21 V dubnu 2018 zveřejnila Komise na základě příspěvků Evropské bateriové aliance svůj akční plán jako přílohu ke sdělení Komise o udržitelné mobilitě pro Evropu³⁴ s celkovým cílem zajistit, aby „se Evropa stala světovým lídrem v oblasti udržitelné výroby a používání baterií“. Tento akční plán zahrnuje různé fáze hodnotového řetězce, od těžby surovin až po jejich využití z baterií s ukončenou životností (viz [rámeček 1](#)). Navrhuje též celou řadu nástrojů, mezi něž patří usnadnění partnerství mezi zúčastněnými stranami, legislativní zásahy a financování projektů souvisejících s bateriemi.

Rámeček 1

Strategický akční plán Komise pro baterie z roku 2018

Akční plán stanoví šest cílů v těchto oblastech:

- 1) zajištění přístupu k surovinám;
- 2) podpora evropské výroby bateriových článků ve velkém měřítku;
- 3) podpora výzkumu a inovací EU v oblasti pokročilých a přelomových technologií;
- 4) posílení pracovní síly a dovedností;
- 5) podpora udržitelnosti průmyslu výroby bateriových článků v EU;
- 6) zajištění souladu s širším podpůrným a regulačním rámcem.

V každé z těchto oblastí dokument uvádí opatření, která má přijmout Komise, v některých případech společně s členskými státy a zúčastněnými stranami z odvětví v celém hodnotovém řetězci baterií. Většina opatření má lhůtu pro provedení v letech 2018 až 2020.

³⁴ Příloha 2 dokumentu [COM\(2018\) 293](#).

22 Na základě naší analýzy jsme zjistili, že akční plán z roku 2018 tvoří relevantní rámec pro rozvoj evropské průmyslové politiky v oblasti baterií. Jeho různá opatření se zabývají zejména řadou oblastí (jako je celosvětová konkurence o omezené zdroje, úspory z rozsahu a silná vzájemná závislost v celém hodnotovém řetězci baterií), kde by roztržitý přístup jednotlivých zúčastněných stran nebyl vhodný. Konstatujeme však, že tento akční plán, který byl navržen v roce 2018, přímo neřeší riziko vyplývající z následného zvýšení cen energií, zejména v důsledku konfliktu na Ukrajině. Energeticky náročná výroba baterií je obvykle velkým spotřebitelem plynu a elektřiny, jejichž ceny se v první polovině roku 2022 zvýšily přibližně o 60 %³⁵.

Akční plán má podporu evropského automobilového a energetického průmyslu a je obecně v souladu s podobnými strategiemi v členských státech

23 Z naší analýzy rovněž vyplynulo, že akční plán Komise v zásadě odráží návrhy předložené Evropskou bateriovou aliancí vedenou tímto průmyslovým odvětvím, jejímiž členy je i mnoho evropských výrobců automobilů a zainteresovaných stran v odvětví energetiky, jako jsou výrobci a distributoři elektřiny. Kromě toho naše pohovory s vnitrostátními a regionálními orgány a se zástupci průmyslu a výzkumných institucí, které jsme během auditu navštívili, ukázaly širokou podporu iniciativě Komise a samotnému akčnímu plánu.

24 Ze států, jichž se náš audit týkal, vypracovaly své vlastní vnitrostátní strategie Německo (v roce 2018³⁶) a Švédsko (v roce 2020³⁷). Zjistili jsme, že obě tyto strategie jsou v souladu se strategií Komise, neboť vycházejí rovněž z příspěvků zúčastněných stran v oblasti průmyslu a výzkumu a sledují podobné cíle za využití podobných nástrojů. Zejména se zaměřily na zvýšení udržitelné výroby, včetně jejího recyklačního rozměru, a plánovaly využití vnitrostátních finančních prostředků na podporu výzkumu a inovací a odbornou přípravu pracovní síly.

25 V roce 2018 přijalo Portugalsko strategii pro využívání vnitrostátních zdrojů lithia. Španělsko, Francie a Polsko nemají formální vnitrostátní strategii specificky zaměřenou na hodnotový řetězec baterií.

³⁵ Eurostat, *Electricity and gas prices for non-household consumers – bi-annual data* (NRG_PC_205, NRG_PC_203).

³⁶ *Batterien „made in Germany“ – ein Beitrag zu nachhaltigem Wachstum und klimafreundlicher Mobilität.*

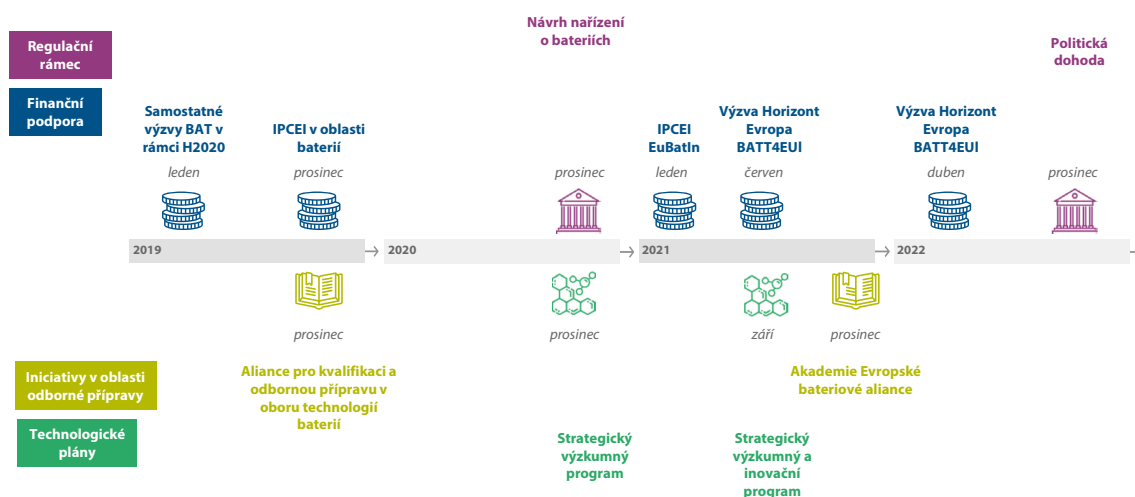
³⁷ *Strategi för fossilfri konkurrenskraft en hållbar batteri värdekedja.*

Provádění akčního plánu přineslo klíčové nástroje na podporu hodnotového řetězce EU v oblasti baterií

26 Spolu s opatřeními uvedenými v akčním plánu, která se týkají systematické práce různých útvarů Komise při spolupráci s členskými státy a soukromými zúčastněnými stranami, jsme zjistili, že tam, kde akční plán definoval konkrétní výstupy (u 15 z 37 opatření), byly tyto výstupy obecně realizovány. **Příloha II** obsahuje seznam těchto opatření spolu s jejich klíčovými výsledky a naší analýzou těchto výsledků.

27 **Obrázek 2** uvádí nejvýznamnější opatření Komise v období 2018–2022, jež vyplývají z akčního plánu, pokud jde o regulační zásahy, finanční podporu, technologie a rozvoj dovedností.

Obrázek 2 – Časová osa klíčových výstupů z opatření Komise na podporu hodnotového řetězce EU pro baterie

Pozn.: označeními „BAT“ a „BATT4EU“ se rozumí témata týkající se konkrétně baterií v rámci výzev k předkládání návrhů v programu Horizont 2020 („Budování nízkouhlíkové budoucnosti odolné vůči změně klimatu: baterie příští generace“) a v programu Horizont Evropa („Meziodvětvová řešení pro klimatickou transformaci“), v druhém případě jako součást spoluprogramovaného evropského partnerství „BATT4EU“.

Zdroj: analýza EÚD.

28 Intervenci Komise týkající se hodnotového řetězce baterií rozšířilo několik předpokládaných výstupů akčního plánu, a to s významným potenciálním budoucím dopadem:

- o Návrh nového nařízení o bateriích (2020)³⁸: Jediným legislativním nástrojem specificky zaměřeným na baterie zůstává směrnice 2006/66/ES. Zaměřuje se především na fázi ukončení životnosti baterií a jejich dopad na životní prostředí. Návrh Komise volí přímo použitelné nařízení EU spíše než směrnici, která vyžaduje provedení členskými státy, a rozšiřuje rozsah legislativní intervence tak, aby zahrnoval celý životní cyklus baterií. Jeho cílem je zajistit rovné podmínky na vnitřním trhu, podpořit oběhové hospodářství a snížit environmentální a sociální dopady hodnotového řetězce baterií. Mezi klíčové nové prvky patří požadavky na náležitou péči v dodavatelském řetězci, minimální recyklovaný obsah v každé nové baterii, povinné prohlášení o uhlíkové stopě a minimální požadavky na výkon a trvanlivost. V prosinci 2022 dosáhli spolunormotvůrci předběžné politické dohody, avšak v době zveřejnění této zprávy nebylo nařízení ještě formálně přijato a zveřejněno.
- o Schválení dvou významných projektů společného evropského zájmu: rozhodnutími přijatými v prosinci 2019 a lednu 2021 schválila Komise státní podporu ve výši až 6 miliard EUR, kterou 12 členských států oznámilo na podporu 74 jednotlivých projektů v rámci evropského hodnotového řetězce baterií. Do významných projektů společného evropského zájmu je přímo zapojeno 53 společností, navíc ke spolupráci s dalšími partnery, kterými jsou zejména výzkumné organizace. Komise očekává, že tyto projekty vygenerují do roku 2031 celkové investice v hodnotě 14 miliard EUR.
- o Podpora zřízení platform zúčastněných stran, jako je Evropská technologická a inovační platforma pro baterie (2018), která mimo jiné vypracovala nový technologický plán pro činnost evropského výzkumu a inovací v oblasti baterií.

³⁸ Návrh nařízení o bateriích a odpadních bateriích, [COM\(2020\) 798](#).

- o Jako součást rámcových programů EU Horizont pro výzkum a inovace Komise vyhlásila výzvy k předkládání návrhů konkrétně zaměřené na projekty výzkumu a inovací v hodnotovém řetězci baterií. Rozpočet původně přidělený na tyto výzvy činil 246 milionů EUR (v rámci pracovního programu Horizont 2020 na období 2018–2020) a 293 milionů EUR (v rámci pracovního programu Horizont Evropa na období 2021–2022 ve formě spoluprogramovaného partnerství³⁹ pro baterie). To představuje pokrok ve vztahu k předchozímu financování projektů v oblasti baterií, které bylo rozptýleno mezi jiné výzvy netýkající se konkrétně baterií.

29 Rovněž jsme konstatovali, že v malém počtu případů opatření dosud nepřinesla očekávané výsledky:

- o Pokud jde o finanční podporu evropské výroby bateriových článků ve velkém rozsahu, Komise ve spolupráci s EIB plánovala vytvořit specializovaný portál pro financování baterií, který by zúčastněným stranám usnadnil přístup k odpovídající finanční podpoře a pomohl při kombinování finančních nástrojů. Navzdory vytvoření komplexnějšího portálu InvestEU⁴⁰ v roce 2021, jehož cílem bylo spojit investory a předkladatele projektů, takový portál věnovaný hodnotovému řetězci baterií v EU dosud neexistuje.
- o Pokud jde o zajištění udržitelných dodávek surovin, Komise zamýšlela využít všechny vhodné nástroje obchodní politiky (např. dohody o volném obchodu) k zajištění spravedlivého a udržitelného přístupu k surovinám ve třetích zemích. Navzdory probíhajícím jednáním a podpisu strategických partnerství s řadou zemí EU stále nemá dohody o volném obchodu s největšími světovými producenty surovin nebo rafinovaných materiálů pro baterie, zejména s Čínou (surový přírodní grafit a rafinovaný kobalt, lithium, nikl a přírodní grafit), Demokratickou republikou Kongo (surový kobalt) a Austrálií (surové lithium).

³⁹ Článek 10 [nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2021/695](#), kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa.

⁴⁰ Prováděcí [rozhodnutí Komise \(EU\) 2021/626](#) ze dne 14. dubna 2021, kterým se zřizuje Portál InvestEU a stanoví jeho technické specifikace.

Komise monitoruje hodnotový řetězec baterií na základě omezených a často neaktuálních údajů

30 Komise monitoruje vývoj hodnotového řetězce baterií v EU na základě několika zdrojů, a to především:

- o úřadu Eurostat, který shromažďuje údaje o zaměstnanosti, počtu a obratu podniků v odvětví výroby baterií, výrobě různých kategorií baterií, míře sběru přenosných baterií, recyklaci baterií podle klasifikace směrnice o bateriích z roku 2006 a dovozu a vývozu surovin a baterií,
- o Společného výzkumného střediska Komise, které na žádost útvarů Komise připravuje zprávy a analýzy týkající se hodnotového řetězce baterií, provozuje nově vytvořené [Středisko pro sledování čistých energetických technologií a informační systém pro suroviny](#) – komplexní databázi o obchodu, výrobě a spotřebě různých surovin a zpracovaných materiálů, včetně těch, které se týkají baterií,
- o oznámení, analýz a zpráv vypracovaných výzkumnými ústavami, konzultanty, průmyslovými zúčastněnými stranami a různými průmyslovými sdruženími, včetně EIT InnoEnergy,
- o pravidelných setkání platform zúčastněných stran, jako je Evropská bateriová aliance, a dozorčích rad obou významných projektů společného evropského zájmu týkajících se baterií.

31 Informace, které Komise shromažďuje, podporují její tvorbu politik. Komise je využívá k vypracování a sledování svých politik a strategií, k navrhování výzev k předkládání návrhů na projekty v oblasti baterií a k provádění procesu posouzení kritičnosti, který povede k přijetí [seznamu kritických surovin EU](#)⁴¹. Tyto informace jsou také podkladem nejen pro výroční zprávy o pokroku v oblasti konkurenceschopnosti technologií čisté energie⁴², které mají oddíl věnovaný bateriím, a rovněž pro prognostické činnosti Komise.

⁴¹ Sdělení Komise o odolnosti proti nedostatku kritických surovin, [COM\(2020\) 474](#).

⁴² Zprávy Komise [COM\(2020\) 953](#) a [COM\(2021\) 952](#).

32 Monitorování prováděné Komisí je však ovlivněno nedostatky. Jejich příčinou je zejména to, není k dispozici systém na shromažďování aktuálních a komplexních údajů. Pokud jde o surové, rafinované a zpracované materiály pro baterie, upozorňujeme, že posouzení kritických surovin provedené Komisí⁴³, třebaže bylo v roce 2023 aktualizováno, stále vychází z údajů z období 2012–2016, že je neúplné v případě surového kobaltu, surového lithia a rafinovaného přírodního grafitu a že také nezahrnuje výrobu zpracovaných materiálů (anod a katod). Kromě toho informační systém Komise pro suroviny, který obsahuje nesmírně velké množství údajů a dává je veřejnosti k dispozici ve strukturované podobě, stále odráží údaje do roku 2016, co se týče materiálů relevantních pro hodnotový řetězec baterií. Ohledně jiných materiálů jsou k dispozici aktuálnější informace.

33 Zásadní otázkou je, že Komise dostatečně nemonitoruje výrobu bateriových článků v EU. Eurostat v současné době podává zprávy o množství (jednotkách) vyrobených baterií⁴⁴ bez ohledu na jejich energetickou kapacitu ve watthodinách, což je základní ukazatel trhu. Vzhledem k tomu, že od výrobců nejsou k dispozici skutečné údaje, bylo Společné výzkumné středisko schopno odhadnout výrobu lithium-iontových bateriových článků za rok 2021 (16 GWh)⁴⁵ pouze na základě předpokladů a souvisejících proměnných. Výrobní kapacita EU uvedená v každé ze zpráv Komise o pokroku v oblasti čisté energie⁴⁶ a běžně uváděná v několika dalších odvětvových publikacích je založena na oznámeních výrobců, která jsou často odvolávána a nejsou nezávisle ověřována.

34 Chybějící aktuální a komplexní údaje omezují schopnost Komise sledovat konkurenceschopnost evropského hodnotového řetězce a identifikovat rizika pro růst a pro rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou.

⁴³ Evropská komise, *Study on the Critical Raw Materials for the EU 2023*.

⁴⁴ *Sold production, exports and imports [DS-056120__custom_3519735]* – Eurostat, údaje získané dne 6.10.2022.

⁴⁵ Společné výzkumné středisko, *Batteries for Energy Storage in the European Union – Status report on technology development, trends, value chains and markets*.

⁴⁶ Nejnověji: Pokrok v oblasti konkurenceschopnosti technologií čisté energie, COM(2022) 643.

Posoudit přínos evropských baterií k plnění cílů klimatické neutrality je i nadále obtížné

35 Akční plán Komise rozčleňuje celkový cíl učinit z Evropy „světového lídra“ na cíle v šesti oblastech, z nichž všechny jsou pro hodnotový řetězec baterií relevantní (viz [rámeček 1](#)). Ačkoli jsou opatření Komise uvedená v plánu v některých případech vyčíslena a jsou obecně časově vymezená, u těchto šesti cílů tomu tak není. Akční plán navíc neobsahuje definici ukazatelů a průběžných milníků, které by umožňovaly měřit pokrok při dosahování těchto cílů. To je obzvláště důležité v případě výroby baterií.

36 Komise neanalyzovala očekávaný přínos hodnotového řetězce baterií EU k plnění cílů klimatické neutrality, zejména pokud jde o cíl pro rok 2035 týkající se nulových emisí u nových osobních automobilů a lehkých užitkových vozidel. Ačkoli Komise očekává, že na evropských silnicích bude v roce 2030 přibližně 30 milionů vozidel s nulovými emisemi⁴⁷ a že 90 % nově registrovaných vozidel v roce 2035 budou elektromobily na baterii⁴⁸, v její současné strategii týkající se baterií se neposuzuje, zda je EU schopna takovýto trh zásobovat.

37 Tyto nedostatky omezují schopnost Komise monitorovat a zmírňovat několik klíčových rizik. Upozorňujeme zejména na riziko, že uvedené cíle týkající se nulových emisí nebudou splněny kvůli nedostatečné výrobě baterií nebo že jich bude možné dosáhnout do značné míry prostřednictvím dovážených baterií nebo elektrických vozidel, a to na úkor evropského hodnotového řetězce baterií a souvisejících pracovních míst. Chybějící vyčíslení očekávaného růstu výroby baterií v EU rovněž zvyšuje nejistotu ohledně bezpečnosti dodávek surovin potřebných k udržení této výroby.

⁴⁷ Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu – nasměrování evropské dopravy do budoucnosti, [COM\(2020\) 789](#).

⁴⁸ *Impact assessment accompanying the proposal for a Regulation as regards strengthening the CO₂ emission performance standards for new passenger cars and new light commercial vehicles*, [SWD\(2021\) 613](#).

38 V březnu 2023 Komise zveřejnila návrh nařízení, označovaného jako akt o průmyslu pro nulové čisté emise. Jeho cílem je jsou inovace a zvyšování evropské výrobní kapacity technologií, které jsou klíčové z hlediska splnění cílů EU v oblasti klimatu (viz bod 08). Pro tyto technologie, které zahrnují i baterie (ale neomezují se na ně), je v návrhu stanoven cíl zajistit do roku 2030 domácí výrobu alespoň 40 % roční potřeby v oblasti využívání těchto technologií, které budou v souladu s dosažením klimatických cílů. Součástí návrhu je rovněž orientační specifický cíl pro baterie, kterým je to, aby do roku 2030 90 % roční poptávky po bateriích v Unii pokryli domácí výrobci, což by znamenalo, že výrobní kapacita bude činit 550 GWh⁴⁹.

Předpokládá se, že výroba baterií v EU bude do roku 2030 rychle růst, ale tato výroba čelí hrozícímu nedostatku surovin

39 Analyzovali jsme produkční kapacitu EU pro výrobu baterií, a to jak stávající, tak předpokládanou do roku 2030, dále dostatečnost této kapacity pro uspokojení poptávky EU a rizika, která mohou mít dopad na reálné využití těchto technologií. Plánovaná výrobní kapacita do roku 2030 vychází z oznámení evropských i mimoevropských společností o plánovaných budoucích investicích v rámci EU. Tato oznámení původně (v květnu 2022) shromáždilo německé Spolkové ministerstvo hospodářství a opatření v oblasti klimatu. V rámci auditu jsme je přezkoumávali. V závislosti na časovém rámci a strategiích každého výrobce baterií jsou tyto investice v různých fázích pokročilosti a mohou být ještě zrušeny, například v reakci na pobídky nabízené vládami v jiných regionech světa nebo na rostoucí náklady na suroviny a energii. Na základě dostupných údajů jsme rovněž zkoumali, do jaké míry je EU soběstačná při získávání klíčových materiálů pro baterie a zda si domácí výrobci mohou v budoucnu zachovat k těmto materiálům dostatečný přístup.

⁴⁹ Návrh nařízení, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby produktů technologií pro nulové čisté emise (akt o průmyslu pro nulové čisté emise), COM(2023) 161.

Kapacita pro výrobu baterií v EU by se mohla zvýšit ze 44 GWh v roce 2020 až na 1 200 GWh do roku 2030

40 Díky stále přísnějším emisním normám CO₂⁵⁰ se výrobní kapacita baterií v členských státech EU-27 rychle rozvíjí. U lithium-iontových bateriových článků, které jsou v současné době nejmodernější technologií pro elektrická vozidla, dosáhla v roce 2020 hodnoty 44 GWh⁵¹, v roce 2022 přibližně 70 GWh a do roku 2025 by mohla vzrůst na 520 GWh⁵². Komise odhaduje, že toto zvýšení výrobní kapacity povede k vytvoření 800 000 nových pracovních míst⁵³, a uvádí potenciální tržní hodnotu ve výši přibližně 250 miliard EUR ročně, pokud jde o ekonomickou činnost⁵⁴.

41 Většinu těchto výrobních závodů v současné době vlastní dceřiné společnosti podniků ze zemí mimo EU. Předpokládá se ale, že společnosti se sídlem v EU budou postupně získávat na této výrobní kapacitě větší podíl, který by mohl v roce 2025 představovat až 56 % celkové výrobní kapacity EU.

42 Pokud by společnosti úspěšně realizovaly ohlášené projekty, mohla by EU do roku 2030 dosáhnout kapacity výroby baterií v rozmezí od 714 GWh do 1 200 GWh.

Příloha III uvádí rozdělení stávající výrobní kapacity podle členských států a plánované kapacity na roky 2025 a 2030.

⁵⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/631, kterým se stanoví výkonnostní normy pro emise CO₂ pro nové osobní automobily a pro nová lehká užitková vozidla.

⁵¹ *Progress on competitiveness of clean energy technologies*, SWD(2021) 307.

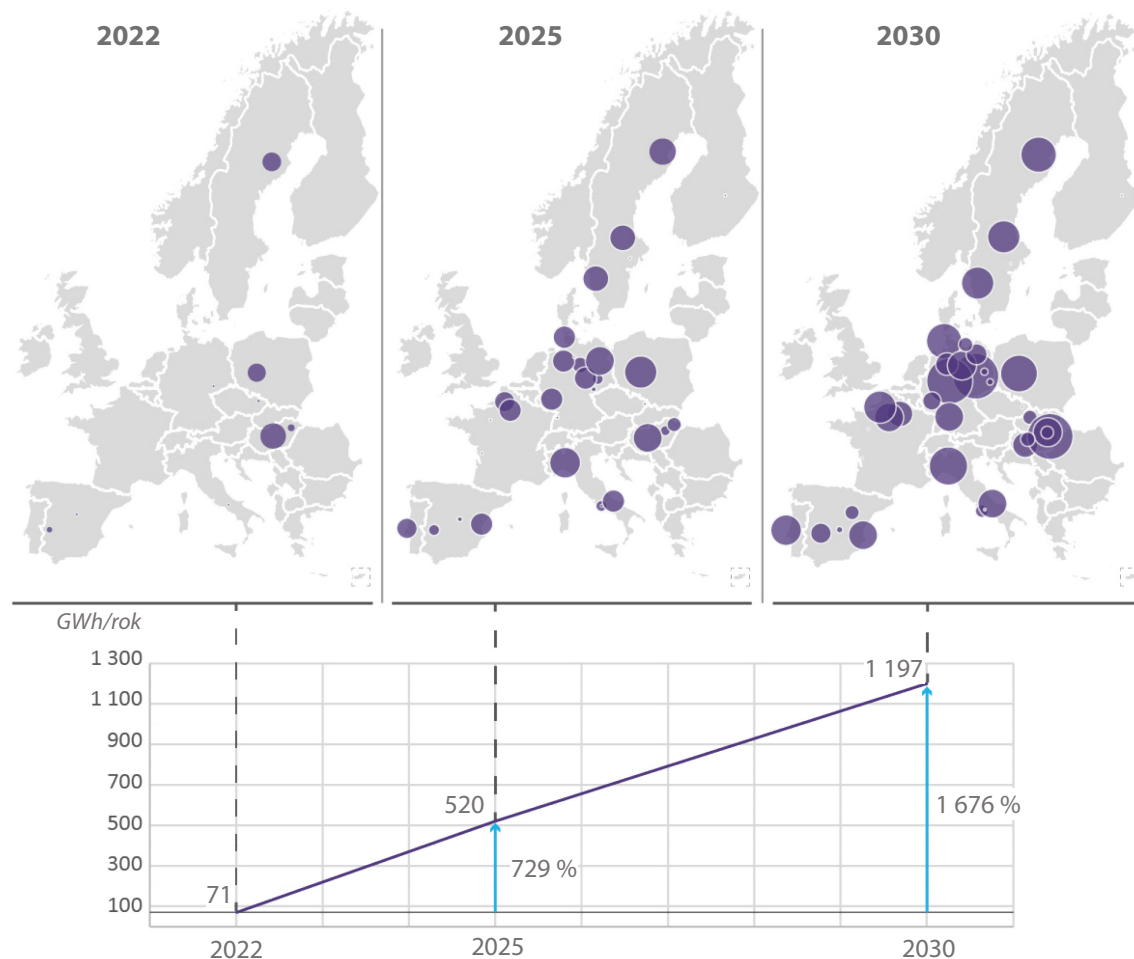
⁵² Analýza EÚD vycházející z údajů německého Spolkového ministerstva hospodářství a opatření v oblasti klimatu, květen 2022.

⁵³ *Progress on competitiveness of clean energy technologies 6 & 7 – Batteries and Hydrogen Electrolysers*, SWD(2021) 307.

⁵⁴ Příloha 2 dokumentu COM(2018) 293, Strategický akční plán pro baterie.

43 Naše analýza rovněž ukázala, že plánovaná dodatečná výrobní kapacita může být rozložena širěji mezi členské státy EU, jak je znázorněno na [obrázku 3](#).

Obrázek 3 – Výrobní kapacita baterií v EU – současná (2022) a plánovaná (2025 a 2030)

Zdroj: EÚD na základě údajů shromážděných německým Spolkovým ministerstvem hospodářství a opatření v oblasti klimatu a na základě oznámení společností. Velikost kruhů je v poměru k tomu, jak odrážejí výrobní kapacitu v jednotlivých lokalitách. Vyhotovení map: Eurostat.

44 Taková domácí produkce by mohla do roku 2025 do značné míry uspokojit očekávanou poptávku v EU (400 GWh)⁵⁵. Do roku 2030 by domácí výrobní kapacita 1 200 GWh dodala až 16 milionů elektrických vozidel poháněných bateriemi o výkonu 75 kWh. Přesáhlo by to nejvyšší dosažený počet nových registrací osobních automobilů a dodávek před pandemií COVID-19 (přibližně 14,8 milionu vozidel všech typů motorů a motorů⁵⁶). Konstatujeme rovněž, že tyto prognózy průmyslového odvětví přesahují více než dvojnásobně výrobní cíl stanovený Komisí pro rok 2030, který je 550 GWh (viz bod 38).

45 V každém případě je rozsah očekávané transformace značný. Podle našich odhadů představovala skutečná výroba v EU v roce 2021 pouze 27 % poptávky EU po bateriích v odvětví elektromobility. Vycházíme přitom z počtu nově registrovaných bateriových elektrických vozidel a plug-in hybridních elektrických vozidel v EU. V roce 2022 představoval vozový park bateriových elektrických vozidel EU (2,9 milionu) stále pouze 1 % celkového vozového parku osobních automobilů a dodávek v Unii (280 milionů)⁵⁷. V současné době je průměrný věk vozového parku 12 let⁵⁸. Tato vozidla nadále vypouštějí znečišťující látky a plyny, jejichž objem odráží méně přísné normy platné v době uvedení daných vozidel do provozu⁵⁹.

46 Neschopnost odvětví baterií v EU zvýšit plánovanou výrobní kapacitu a poskytnout nákladově konkurenceschopnou alternativu ke spalovacím motorům by mohla vést k:

- o prodloužení emisí z vozidel se spalovacími motory (spolu se stárnutím vozového parku těchto vozidel v EU), což by vedlo k nesplnění cílů Zelené dohody v oblasti uhlíkové neutrality,
- o přechodu na vozový park s nulovými emisemi z velké části na základě dovážených baterií a elektrických vozidel na úkor evropského automobilového průmyslu.

⁵⁵ *Progress on competitiveness of clean energy technologies, SWD(2021) 307.*

⁵⁶ ACEA, *New passenger car registrations in the EU a New commercial vehicle registrations in the EU.*

⁵⁷ *Evropské středisko pro sledování alternativních paliv 2022.*

⁵⁸ ACEA, *Vehicles in use Europe 2022.*

⁵⁹ *Nařízení (EU) 2017/1151 o schvalování typu motorových vozidel z hlediska emisí z lehkých osobních vozidel a z užitkových vozidel (Euro 5 a Euro 6).*

Zajištění předpokládané výrobní kapacity baterií je i nadále vystaveno značným rizikům

47 Reálné vytvoření předpokládané výrobní kapacity je vystaveno řadě rizik:

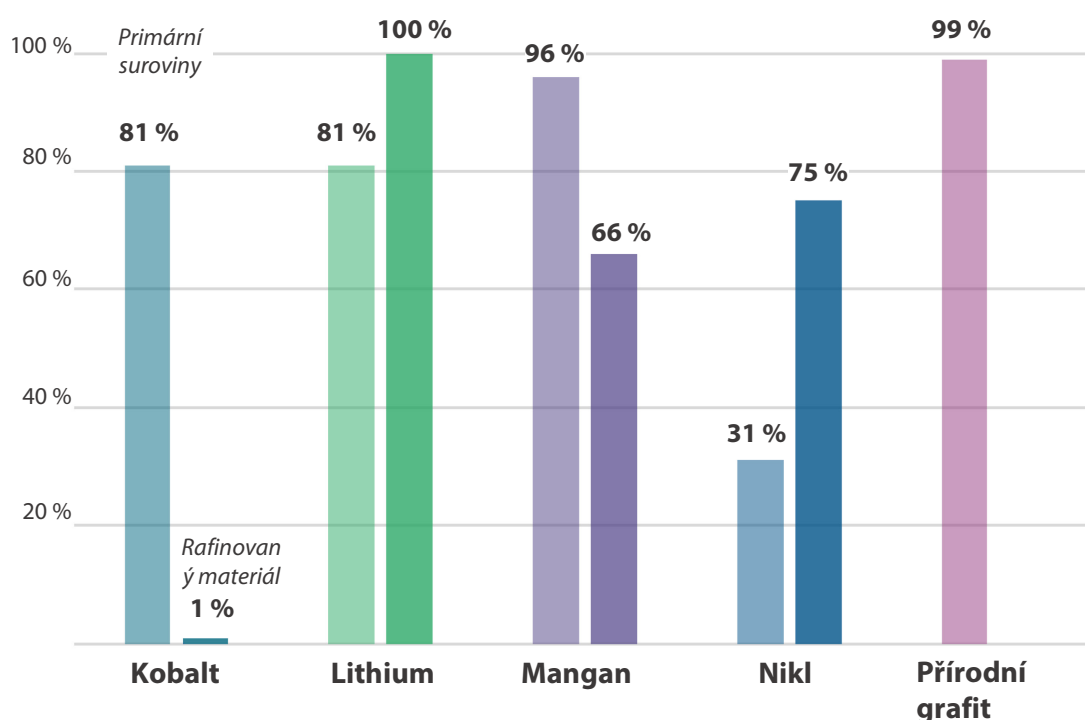
- o do zavedení předpokládané kapacity může dojít k významné časové prodlevě, neboť výrobní zařízení nově uvedená do provozu budou muset být rozšířena tak, aby fungovala v plném rozsahu. Například v roce 2021 dosáhla výroba baterií v EU pouze 16 GWh (26 %) z oznámené kapacity 62 GWh⁶⁰;
- o výrobci baterií mohou zrušit své plány na zavedení výrobní kapacity v EU a reagovat na atraktivnější finanční podmínky nabízené jinými regiony světa, zejména na zákon o investicích do infrastruktury a pracovních místech a zákon o snížení inflace ve Spojených státech, které poskytují řadu pobídek pro společnosti, které se v USA rozhodnou umístit svá zařízení na výrobu baterií. Zákon o snížení inflace se zejména liší od současné finanční podpory EU tím, že přímo dotuje produkci nerostných surovin a baterií a také nákup elektrických vozidel, pokud jsou tato vozidla a jejich součásti vyráběny v USA (viz bod **07**);
- o růst nákladů výrobních faktorů, jako jsou energie a suroviny, může způsobit, že baterie, a tudíž elektrická vozidla, budou pro velkou skupinu vlastníků a provozovatelů vozových parků nedostupné, čímž se sníží poptávka po elektrických vozidlech a ekonomické důvody pro investice do výrobních zařízení (viz rovněž body **48–54**).

⁶⁰ Společné výzkumné středisko, Středisko pro sledování čistých energetických technologií *Batteries for Energy Storage in the European Union*, listopad 2022.

Soběstačnost v klíčových surovinách pro baterie a také rafinační kapacita je velmi nízká

48 Podle údajů ve studii Komise o kritických surovinách z roku 2023⁶¹ se EU do značné míry spoléhá na mezinárodní trhy, aby zabezpečila primární suroviny používané pro baterie: závislost na dovozu pěti takových materiálů (kobaltu, niklu, lithia, manganu a přírodního grafitu) činila v průměru 78 %. U rafinovaných materiálů je závislost obecně nižší, a to 61 %⁶², i když u rafinovaného lithia je spotřeba EU závislá na dovozu výhradně (viz [obrázek 4](#)).

Obrázek 4 – Závislost EU na dovozu vybraných materiálů pro baterie

Pozn.: pro každý materiál jsou na obrázku uvedeny údaje pro surový stav (první sloupec) a rafinovaný stav (druhý sloupec). Data pro rafinovaný přírodní grafit ve studii nejsou k dispozici.

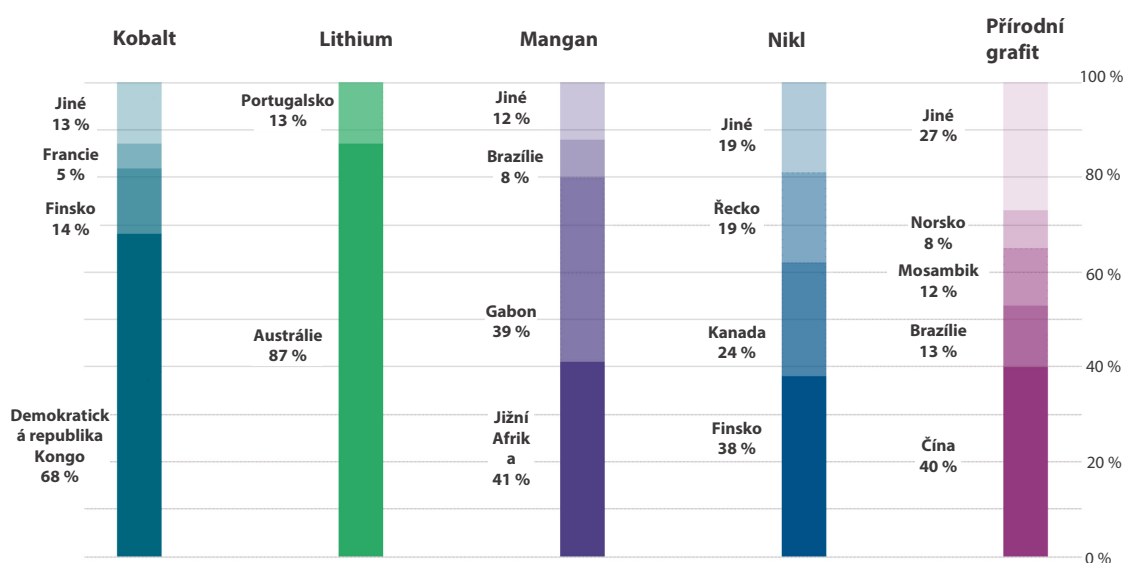
Zdroj: Study on the Critical Raw Materials for the EU 2023.

⁶¹ Evropská komise, *Study on the Critical Raw Materials for the EU 2023*.

⁶² *Raw Materials Information System*, údaje za období 2012–2016.

49 Dodávky těchto materiálů jsou navíc nadále vysoce soustředěny na dovoz z několika zemí. Přibližně 87 % dováženého surového lithia, 68 % surového kobaltu, 41 % manganu a 40 % surového přírodního grafitu pochází z jediné země (viz **obrázek 5**). Podobnou koncentraci lze vidět i u dodávek zpracovaných materiálů. 79 % dodávek rafinovaného lithia do EU tak pochází z Chile a 29 % dováženého zpracovaného niklu pochází z Ruska.

Obrázek 5 – Zdroje dodávek surovin pro baterie v EU

Zdroj: údaje pro surový mangan, nikl a grafit jsou převzaty ze studie o kritických surovinách pro EU z roku 2023 (a vztahují se k období 2016–2020). Údaje pro surový kobalt a lithium nejsou v této studii z roku 2023 a byly převzaty z informačního systému pro suroviny (*Raw Materials Information System*) (vztahují se k období 2012–2016 a byly použity z posouzení kritických surovin z roku 2020).

50 Některé z hlavních dodavatelských zemí EU jsou rozvojové země, u nichž jsou ukazatele správy věcí veřejných na nízké úrovni⁶³, což vyvolává obavy ohledně sociálních a environmentálních podmínek, za nichž se příslušné suroviny těží. U jiných zemí existují geopolitická rizika, která mohou vést k omezením obchodu, což by mělo vliv na udržitelnost a předvídatelnost dodávek. Tato geopolitická rizika Komise rovněž uvedla ve svém sdělení o kritických surovinách z roku 2020⁶⁴.

⁶³ *Worldwide governance indicators.*

⁶⁴ Odolnost proti nedostatku kritických surovin: zmapování cesty k lepšímu zabezpečení a udržitelnosti, [COM\(2020\) 474](#).

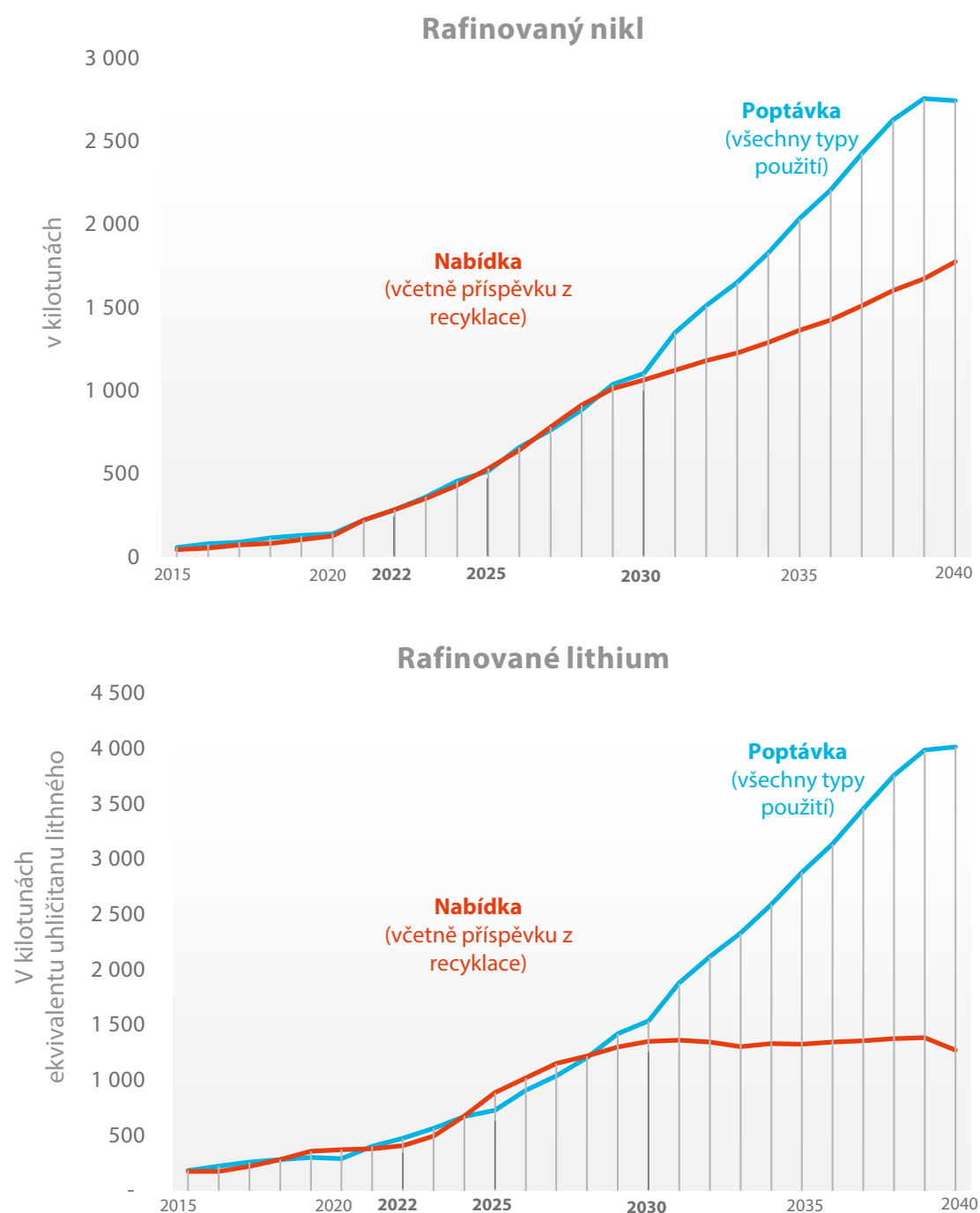
Evropská výroba baterií čelí blížícímu se celosvětovému nedostatku klíčových surovin

51 Prognózy předpovídají rostoucí mezeru mezi globální nabídkou a poptávkou po klíčových bateriových materiálech, zejména kobaltu, lithiu a niklu. Podle odhadů Společného výzkumného střediska se celosvětový nedostatek stane výrazným do roku 2030, kdy má být většina kapacity EU pro výrobu baterií zprovozněna⁶⁵. Jiné odhady předpokládají, že některé materiály se stanou vzácnějšími ještě dříve⁶⁶. Očekávaný celosvětový nedostatek dokládá příklad lithia a niklu na [obrázku 6](#).

⁶⁵ Analýza EÚD na základě údajů shromážděných německým Spolkovým ministerstvem hospodářství a opatření v oblasti klimatu a na základě oznámení společností.

⁶⁶ IEA, *Committed mine production and primary demand for lithium, 2020–2030*.

Obrázek 6 – Globální rovnováha mezi nabídkou a poptávkou po lithiu a niklu

Zdroj: Společné výzkumné středisko, *Analýza problémů u dodavatelského řetězce baterií*, scénář střední poptávky po uhlíkatu lithiovém a rafinovaném niklu. Aby se zohlednila nejistota spojená s dlouhodobými prognózami, zahrnuje úplná analýza také scénáře vysoké a nízké poptávky a nabídky.

52 Existuje riziko, že celosvětové soupeření o tyto suroviny povede k nedostatku dodávek a ke zvýšení cen, což může ovlivnit konkurenceschopnost výroby baterií v EU. V posledních dvou letech cena niklu vzrostla o více než 70 %⁶⁷ a cena lithia o 870 %⁶⁸. Mezinárodní energetická agentura odhaduje, že toto zvýšení povede v roce 2022 k 15 % zvýšení cen napájecích sad baterií⁶⁹.

53 Výše uvedený nedostatek surovin dále komplikuje ještě nepružnost na straně nabídky:

- o Trvání těžebních projektů od nalezení suroviny až po první produkci, i když se značně liší v závislosti na nerostu, lokalitě a typu dolu, jsou dlouhé – v průměru mezi 12 a 16 lety⁷⁰. Situaci mohou dále zhoršit i rozdíly v postupech udělování povolení, které je v některých případech přeneseno na regionální nebo dokonce místní orgány. Proto je nabídka z primárních zdrojů nepružná a není schopna rychle reagovat na zvýšení poptávky. Takový stav jsme zaznamenali v Portugalsku, což je členský stát s největšími známými zásobami lithia v EU. Ačkoli rezervy byly vyčísleny již v roce 2017 a hospodářské subjekty, které již v dotčených oblastech působí, podaly žádosti o povolení těžby, v prosinci 2022 stále probíhala nezbytná povolovací řízení. I když bude tento proces úspěšný, úřady neočekávají, že by těžba začala před rokem 2026.
- o Druhotné zdroje surovin, totiž recyklace výrobků s ukončenou životností, v současné době tuto kritickou situaci v oblasti dodávek zmírňují pouze v omezené míře, neboť uspokojují v průměru pouze 10 % poptávky po materiálech⁷¹. Podle prognóz Komise se příspěvek z druhotných zdrojů surovin bude zvyšovat pouze postupně a mírně: do roku 2040 bude recyklace a odpad z nové výroby představovat v průměru 25 % spotřeby klíčových bateriových surovin, přičemž nejvyšší podíl bude u kobaltu (51 %) a lithia (42 %)⁷². Návrh nového nařízení o bateriích předložený Komisí stanoví nové cíle pro recyklaci

⁶⁷ Světová banka *Commodity Price Data*, měsíční ceny, údaje se vztahují k období prosinec 2020 – prosinec 2022.

⁶⁸ Benchmark Mineral, *Lithium Price Assessment*.

⁶⁹ IEA (2022), *Global EV Outlook 2022*, s. 6.

⁷⁰ Evropská komise, EIP *Raw Materials, Raw Materials Scoreboard*, 2021, a IEA *The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions*, 2021, na základě údajů od S&P Global.

⁷¹ *Study on the EU's list of critical raw materials*.

⁷² *Raw Materials Information System, Raw materials in batteries – Analysis of supply chain challenges*, obrázek 4.

a bude mít pravděpodobně pozitivní dopad na dodávku surovin z domácích zdrojů. Tento dopad však zatím nelze vyčíslit.

54 V této souvislosti jsme zaznamenali, že dva evropské projekty na výrobu baterií, které finančně podporuje rozpočet EU a které byly kontrolovány v rámci našeho auditu, mají smluvní ujednání zajišťující dodávky surovin pouze na dva až tři roky budoucí výroby. Po uplynutí tohoto časového rámce budou podmínky dodávek záviset na jednáních vedených předkladateli projektů. Tato jednání ale budou probíhat v kontextu rostoucí globální nerovnováhy popsané výše.

Komise usiluje o nový přístup k zabezpečení dodávek bateriových materiálů

55 Komise již více než deset let usiluje o přístup k surovinám pomocí několika nástrojů: jednání o nástrojích obchodní politiky, aby se zajistily dodávky ze třetích zemí bohatých na zdroje, dále podpory domácí produkce určením příležitostí k těžbě a rafinaci na území EU a také rozvojem recyklačních a substitučních technologií prostřednictvím výzkumu a inovací financovaných EU. Tyto stejné nástroje lze nalézt v iniciativě v oblasti surovin z roku 2008⁷³ a opět v akčním plánu z roku 2018 a v [akčním plánu pro kritické suroviny z roku 2020](#). Úsilí Komise však dosud nevedlo k výraznému zlepšení strategické závislosti EU na surovinách.

56 Dne 16. března 2023 předložila Komise novou iniciativu zaměřenou na snížení závislosti EU v této oblasti v podobě návrhu nařízení označovaného jako akt o kritických surovinách⁷⁴. Kromě identifikace kritických a strategických surovin se navrhované nařízení zaměřuje na tři nové oblasti:

- podpora cílených strategických projektů v oblasti surovin prostřednictvím zefektivněných povolovacích řízení a zjednodušeného přístupu k financování,
- vytvoření mechanismů na monitorování dodavatelských řetězců kritických surovin a zmírňování rizik, a to na základě evropské sítě vnitrostátních surovinových agentur, koordinace strategických zásob, auditu dodavatelských řetězců a společných nákupů strategických surovin,

⁷³ Sdělení Komise o odolnosti proti nedostatku kritických surovin, [COM\(2008\) 699](#).

⁷⁴ Návrh nařízení, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin, [COM\(2023\) 160](#).

- o stanovení společných pravidel pro oběhovost trhů kritických surovin a environmentální stopu těchto surovin.

Veřejné financování průmyslové politiky EU v oblasti baterií není dostatečně koordinované, je závislé na umístění a jeho výsledky nenaplňují ambice

57 V této části se zabýváme finanční podporou EU určenou na hodnotový řetězec baterií v EU. Zkoumáme, jak Komise koordinuje přidělování prostředků mezi jednotlivé fondy a s vnitrostátním veřejným financováním a zda byla tato podpora prováděna v souladu se společně dohodnutým technologickým plánem. Na základě veřejně dostupných údajů a vzorku projektů v oblasti výzkumu a inovací jsme prověřovali výsledky, jichž bylo v této oblasti pomocí financování EU dosaženo, a také to, zda tyto výsledky byly nakonec uplatněny na trhu. Posuzovali jsme také, zda byla před výběrem projektu řádným způsobem kontrolována potřeba financování EU. V **příloze I** jsou uvedeny další informace o způsobu výběru projektů, které jsme v rámci našeho auditu prověřovali.

Komise nemá přehled o skutečných tocích financování z EU a členských států, což komplikuje koordinaci

58 Finanční podpora projektům v hodnotovém řetězci baterií je poskytována z více zdrojů EU (jako jsou rámcové programy Horizont, Inovační fond, EFRR a úvěry od EIB) a také z vnitrostátních zdrojů. Kromě toho může být hodnotový řetězec baterií podpořen také z Nástroje pro oživení a odolnost, a to v těch členských státech, jejichž vnitrostátní plány na podporu oživení a odolnosti obsahují milníky a cíle potenciálně související s bateriemi. Členské státy však tyto projekty související s bateriemi obvykle začleňují do širších investic do elektrické mobility, čisté energie a výzkumu. Skutečné platby v rámci Nástroje pro oživení a odolnost budou záviset na procesech výběru jednotlivých projektů v dotčených členských státech a na plnění milníků spojených s širšími investicemi.

59 Toto financování EU doplňuje vnitrostátní veřejné financování, které může být buď přímé (např. granty, půjčky nebo záruky a daňové úlevy), nebo nepřímé (např. dotace na nákup elektrických vozidel nebo dobíjecích zařízení).

60 V průběhu tohoto auditu jsme identifikovali granty a půjčky EU na podporu investic do hodnotového řetězce baterií v období 2014–2020 v hodnotě přibližně 1,7 miliardy EUR. Tyto jednotlivé zdroje financování jsou řízeny různými útvary Komise, vnitrostátními nebo regionálními orgány a rovněž EIB nebo nad nimi tyto subjekty vykonávají dohled. Kromě toho Komise v letech 2019 až 2021 schválila přímou státní podporu ve výši až 6 miliard EUR pro významné projekty společného evropského zájmu v oblasti baterií. Dodatečná veřejná podpora může být rovněž poskytována na vnitrostátní nebo regionální úrovni, aniž by ji bylo nutné oznamovat Komisi, a to buď proto, že se na ni vztahují určité výjimky, nebo z důvodu dočasného rámce státní podpory.

61 *Tabulka 1* uvádí výši podpory, kterou jsme identifikovali, a *příloha IV* poskytuje komplexnější popis toho, jak tyto zdroje podporují různé výzkumné a výrobní projekty v hodnotovém řetězci baterií.

Tabulka 1 – Finanční podpora EU a členských států pro evropský hodnotový řetězec baterií

Zdroj financování	Druh podpory	Řídí	2014–2020 (mil. EUR)	2021–2027 (mil. EUR)
Rámcové programy EU pro výzkum a inovace (Horizont)	Granty	Generální ředitelství pro výzkum a inovace	873	925 (předem stanoveno)
Evropský fond pro regionální rozvoj ve vybraných členských státech	Granty	Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku a řídicí orgány v členských státech	319	Probíhá
Inovační fond	Granty	Generální ředitelství pro oblast klimatu	–	161 (výzvy probíhají)
Mezisoučet pro granty financované z rozpočtu EU			1 192	1 086 (probíhá)
Evropská investiční banka	Půjčky se zárukami z rozpočtu EU	EIB	495	Probíhá
Celková podpora EU (granty a půjčky)			1 687	Probíhá
Významné projekty společného evropského zájmu	Povolení státní podpory (různé formy podpory)	Vnitrostátní financování (dohled provádí Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž)	3 191	2 858

Zdroj: analýza EÚD, údaje nejsou vyčerpávající. Granty z programu Horizont, EFRR, Inovačního fondu a půjčky od EIB v období 2021–2027 závisí na probíhajících procesech programování a plánování.

62 Z naší analýzy však rovněž vyplynulo, že v Komisi chybí proces konsolidace různých toků financování. Komise tak nemůže získat jasný přehled o jejich rozsahu. To dále komplikuje ještě skutečnost, že oblast působnosti pravidel pro každý tok financování je dostatečně široká, aby umožnila případné překrývání mezi nimi: pokud nedojde k dvojímu financování stejných nákladových položek, může jeden projekt nebo jedna kategorie projektů (výzkum, první průmyslové využití, výroba) získat financování z různých zdrojů. Zjistili jsme například, že tři zúčastněné strany zařazené do vzorku, jejichž hlavní činnost se týká výroby baterií, využívaly současně vnitrostátní podporu (prostřednictvím významného projektu společného evropského zájmu) a jednu nebo více forem finanční podpory EU. Rovněž jsme zjistili, že tři projekty ve vzorku financované z EFRR v období 2014–2020 se zabývají vývojem technologií, jež jsou rovněž podporovány z programu Horizont Evropa v období 2021–2027.

63 Pokud jde o EFRR, nomenklatura přijatá Komisí⁷⁵ pro klasifikaci spolufinancovaných projektů podle kategorií intervencí nezavádí zvláštní kategorii projektů souvisejících s bateriemi. Komise nemá zavedeny postupy pro monitorování výše výdajů EFRR přidělených na hodnotový řetězec baterií a stejná situace je u vnitrostátních orgánů, které jsme navštívili. To brání celounijnímu monitorování celkové výše dotací přidělených na evropské odvětví baterií.

64 Tento nedostatečný přehled o skutečné finanční podpoře EU a členských států určené na hodnotový řetězec baterií ve spojení s širokým rozsahem různých toků financování Komisi také ztěžuje zajištění odpovídající koordinace a vhodného zacílení podpůrných opatření. To potvrzuje připomínku obsaženou v naší předchozí zprávě⁷⁶, že neexistence interoperabilní databáze mezi programem Horizont a evropskými strukturálními a investičními fondy brání identifikaci synergií a doplňkovosti mezi těmito fondy.

Významné projekty společného evropského zájmu v oblasti baterií představují společný evropský zájem, ale přístup k financování se v jednotlivých členských státech liší

65 V prosinci 2019 a znovu v lednu 2021 schválila Komise dva významné projekty společného evropského zájmu s označením IPCEI Batteries a EuBatIn (viz [tabulka 1](#)).

⁷⁵ Nařízení (EU) č. 215/2014 o určování milníků a cílů ve výkonnostním rámci a nomenklatuře kategorií zásahů pro evropské strukturální a investiční fondy.

⁷⁶ Zvláštní zpráva 23/2022: „Synergie mezi programem Horizont 2020 a evropskými strukturálními a investičními fondy – potenciál těchto synergií není dosud plně využíván“.

66 Ačkoli jsou významné projekty společného evropského zájmu v první řadě iniciativou členských států, mají vzhledem k počtu zúčastněných členských států a vyžadované spolupráci mezi jednotlivými projekty ze své podstaty evropský rozměr. Také jejich struktura, včetně mechanismů řízení, odráží jejich společný evropský zájem.

67 Schválení těchto projektů následovalo poté, co Komise posoudila oznámení zasláná členskými státy o jejich záměru poskytnout státní podporu konkrétním projektům a podnikům. Komise zejména přezkoumala potřebu těchto projektů, jejich doplňkovost a především potřebu a přiměřenost podpory, kterou státy zamýšlejí poskytnout. Komise nakonec v obou případech dospěla k závěru, že veřejná podpora pro tyto významné projekty společného evropského zájmu je slučitelná s pravidly EU pro státní podporu⁷⁷.

68 Účast na významných projektech společného evropského zájmu však nezaručuje, že výrobní závody nacházející se v různých členských státech budou mít rovné podmínky pro přístup k veřejnému financování. Konstatujeme, že:

- o na tři členské státy (Německo, Francie a Itálie) připadá 87 % a 83 % státní podpory schválené pro projekty IPCEI Batteries a IPCEI EuBatIn (v uvedeném pořadí),
- o rozhodnutí Komise o schválení významných projektů společného evropského zájmu odpovídají povolení pro členské státy poskytnout státní podporu do výše předepsaných částek, avšak nezakládají nárok účastnických společností na takovou podporu ani povinnost členských států ji skutečně poskytnout,

⁷⁷ Článek 107 Smlouvy o fungování Evropské unie.

- o účastnické společnosti, které již prošly výběrovým řízením na vnitrostátní úrovni pro účast na významném projektu společného evropského zájmu, musí poté zajistit skutečné financování prostřednictvím různých postupů. Ty mohou zahrnovat čistě vnitrostátní financování, čistě financování EU nebo kombinaci obojího. Tři z 16 projektů, které jsme zařadili do vzorku, byly vybrány členskými státy pro účast v projektu IPCEI Batteries na rok 2019, obdržely příslušný souhlas Komise, ale přesto bylo třeba později podat žádost o jejich financování z EFRR. Celý proces – od vypsání vnitrostátních výzev k předběžnému výběru projektů až po poskytnutí finančních prostředků EU – trval od dvou let (Francie) do tří a půl roku (Polsko, kde byly k dokončení žádosti o velký projekt v souladu s platnými pravidly EFRR zapotřebí téměř dva roky)⁷⁸. V jednom případě týkajícím projektu IPCEI Batteries na rok 2019 byla jedna společnost z integrovaného projektu dokonce vyloučena poté, co se jí nepodařilo zajistit financování z EFRR.

69 Neexistence rovných podmínek ve finančním rámci na podporu významných projektů společného evropského zájmu s sebou nese riziko, že společnosti z některých zemí mohou mít k významným projektům společného evropského zájmu snazší přístup. Společnosti se také mohou potýkat se zpožděním, než se mohou na významných projektech společného evropského zájmu reálně podílet a spolupracovat na nich, neboť proces zajištění financování vyžaduje dodatečný čas.

Komise lépe sladila své financování výzkumu v oblasti baterií v rámci programu Horizont s technologickým plánem

70 Do roku 2017 neexistoval v EU žádný společně dohodnutý technologický plán, kterým by se Komise (v případě programu Horizont) nebo vnitrostátní a regionální orgány (u EFRR) řídily při komplexním stanovování priorit pro spolufinancovaný výzkum v oblasti baterií, tj. který by zahrnoval všechny fáze hodnotového řetězce a různé úrovně připravenosti příslušných technologií⁷⁹. Kromě toho byly finanční prostředky EU na projekty související s bateriemi rozptýleny mezi různé výzvy pokrývající široké spektrum oblastí výzkumu a technologií. V případě programu Horizont 2020 (závazky ve výši přibližně 500 milionů EUR mezi lety 2014 a 2018) to znamenalo, že projekty zaměřené na baterie soutěžily o financování s dalšími projekty v rámci širších výzev, ať už jde o ekologická vozidla, suroviny a pokročilé materiály nebo různé formy skladování energie. Neexistence technologického plánu, předem stanovených finančních stropů a také monitorovacích procesů specifických pro baterie

⁷⁸ Články 100–103 [nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) č.1303/2013](#) o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj.

⁷⁹ [Příloha G pracovního programu Horizont 2020 na období 2014–2015](#).

omezila schopnost Komise řídit související financování a maximalizovat soulad mezi projekty.

71 Od roku 2017 Komise podporovala vypracování specifických technologických plánů pro baterie na základě příspěvků zúčastněných stran z průmyslu, výzkumných institucí a členských států. To vedlo k prováděcímu plánu SET pro baterie z roku 2017⁸⁰, seznamu deseti činností v oblasti výzkumu a inovací, včetně technických cílů a souvisejících časových rámců. Tento plán byl postupně zařazován jako referenční zdroj pro žadatele ve výzvách k předkládání návrhů programu Horizont, počínaje rokem 2018 pak s určitými tématy týkajícími se hodnotového řetězce baterií.

72 Při plnění akčního plánu se Komise v roce 2019 rozhodla vypsát v rámci programu Horizont 2020 víceleté výzvy (2019–2020), které jsou konkrétně určeny na hodnotový řetězec baterií (výše závazků činí 272 milionů EUR). Z 15 různých témat týkajících se baterií v těchto výzvách osm odkazovalo na prováděcí plán SET z roku 2017 týkající se baterií. Upozorňujeme však, že na projekty související s bateriemi byla vyčleněna dodatečná částka ve výši 100 milionů EUR mimo tyto výzvy, takže rozptýlení zdrojů zaznamenané v období 2014–2018 částečně pokračovalo.

73 Provádění akčního plánu Komisí rovněž vedlo k novým vydáním plánu, a to prostřednictvím strategického programu výzkumu z roku 2020⁸¹ a strategického programu výzkumu a inovací z roku 2021⁸². Komise použila strategický program výzkum a inovací na rok 2021 jako technologickou základnu pro první dva roky spoluprogramovaného evropského partnerství na období 2021–2027 v rámci programu Horizont Evropa⁸³ (maximální příspěvek EU se zde odhaduje na 925 milionů EUR).

74 Naproti tomu jsme zjistili, že řídicí orgány v členských státech poskytly podporu z EFRR projektům v našem vzorku, aniž by vyžadovaly sladění s jakýmkoli z technologických plánů podporovaných na evropské úrovni. Důvodem je především skutečnost, že financování baterií bylo obvykle poskytnuto v rámci širšího tematického cíle 1 EFRR (posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací) a že odpovídající

⁸⁰ Informační systém pro plán SET, *Baterie*.

⁸¹ Evropská technologická a inovační platforma *Batteries Europe*, *Strategic Research Agenda for batteries*, prosinec 2020.

⁸² Evropské partnerství v oblasti baterií, *Strategic Research & Innovation Agenda*, září 2021.

⁸³ Článek 10 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/695, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa.

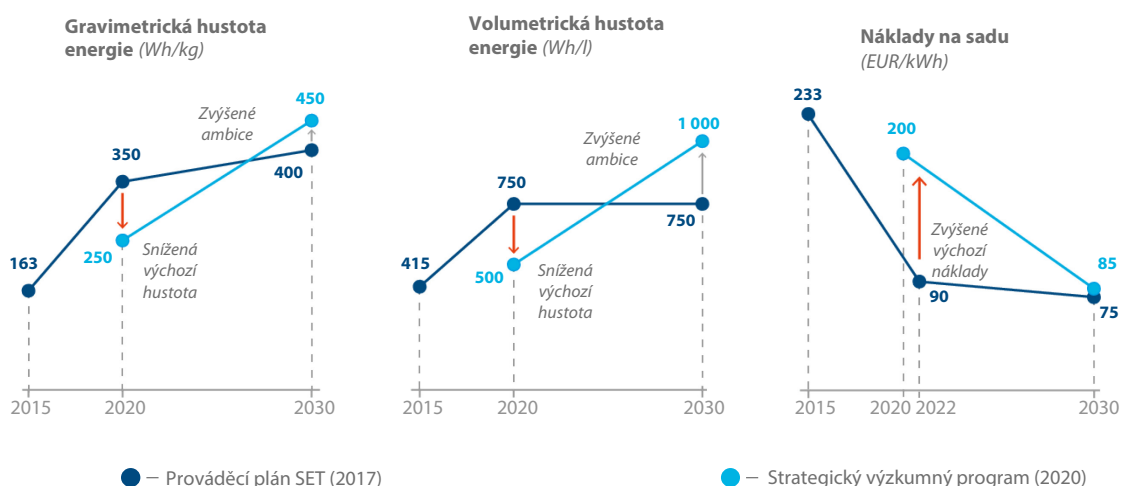
operační programy, strategie inteligentní specializace a výzvy k předkládání návrhů se nevztahovaly konkrétně na hodnotový řetězec baterií.

75 Z naší analýzy 15 grantů na projekty výzkumu a inovací v oblasti baterií vyplynulo, že šest projektů se neřídilo žádným společně dohodnutým technologickým plánem ani nebylo součástí takového plánu. Ve dvou dalších případech jsme zjistili, že prioritami plánu se dané projekty ve svém rozsahu zabývaly pouze zčásti. Skutečnost, že se technologický plán systematicky nevyužívá jako jedno z kritérií pro udělení financování EU na projekty v oblasti baterií, poškozují úsilí EU v oblasti výzkumu a inovací, neboť zvyšuje riziko mezer a překrývání ve výzkumné činnosti, kterou na úrovni EU realizují různé zúčastněné strany. Vede to rovněž k fragmentaci podpory EU pro baterie do mnoha různých výzkumných a inovačních projektů, které ne vždy přispívají ke společné technologické strategii EU.

Činnosti v oblasti výzkumu a inovací financované EU nenaplnějí ambice

76 Jak prováděcí plán SET pro baterie z roku 2017, tak strategický plán výzkumu z roku 2020 stanovují pro výzkumné činnosti navržené v plánech konkrétní výkonnostní cíle. **Obrázek 7** uvádí výchozí a cílové hodnoty pro vybrané klíčové ukazatele výkonnosti a ukazuje, že zúčastněné strany z průmyslu a výzkumu, které se tohoto prováděcího plánu účastní, cíle stanovené v roce 2017 dosud nesplnily.

Obrázek 7 – Vybrané klíčové ukazatele výkonnosti uvedené v technologických plánech pro automobilové baterie z let 2017 a 2020

Zdroj: EÚD na základě prováděcího plánu SET pro baterie z roku 2017 a strategického plánu výzkumu z roku 2020.

77 Energetická hustota podle výchozí hodnoty pro rok 2020 nesplnila cíl stanovený v plánu SET pro daný rok přibližně o 30 %, zatímco náklady na napájecí sadu zůstaly více než dvojnásobné (v roce 200 EUR/kWh v roce 2020 oproti 90 EUR/kWh plánovaným na rok 2022). Bez ohledu na tyto nedostatky [strategický program výzkumu na rok 2020](#) dále zvyšuje ambice do roku 2030, přičemž jako cíl stanovuje energetické hustoty vyšší, než se předpokládalo v prováděcím plánu SET z roku 2017.

78 Tyto nedostatečné výsledky potvrzuje i naše analýza osmi dokončených výzkumných a inovačních projektů zařazených do našeho vzorku. Z těchto projektů dva splnily své technické cíle úplně, zatímco šest dalších splnilo technické cíle, na které byly původně stanoveny, pouze částečně. Ačkoli většina kontrolovaných projektů vedla k pokračování výzkumu anebo přispěla k předkládání patentů na baterie, u žádného z nich nebylo možno prokázat, že vyvinutá technologie nebo prototyp úspěšně vstoupily na trh.

79 I když spolufinancované projekty přispívaly k realizaci konkrétního technologického plánu, zjistili jsme, že příslušné orgány poskytující podporu (Komise v případě programu Horizont 2020, vnitrostátní nebo regionální řídicí orgány v případě EFRR) nemonitorují, do jaké míry dokončení projektu přispělo k pokroku z hlediska plnění technických cílů předpokládaných v plánech. Místo toho se orgány zaměřují na monitorování výstupů – obvykle výzkumných zpráv nebo prototypů –, jak je stanoveno v grantových dohodách. Kromě toho neexistuje ani žádný dohodnutý postup pro předávání takových technických výsledků získaných díky projektům financovaným EU, ani zvláštní subjekt odpovědný za agregaci a analýzu těchto výsledků. V důsledku toho nejsou k dispozici žádné konsolidované informace o výsledcích spolufinancovaných projektů ani o dosaženém technologickém pokroku. To brání posouzení účinnosti úsilí EU o rozvoj baterií EU s lepším výkonem.

Komise a vnitrostátní řídicí orgány často neposuzují potřebu financování EU na výzkum bateriových technologií

80 Výzkumné a inovační činnosti v sobě z podstaty nesou určitou míru nejistoty, pokud jde o výsledky. Finanční podpora z vnitrostátních nebo unijních zdrojů přispívá ke sdílení příslušných rizik, a umožňuje tak soukromým zúčastněným stranám provádět určité projekty, které by jinak realizovat nebyly ochotny. Navíc, a to zejména v případě programů Horizont, spolufinancování EU umožňuje provádět výzkum ve spolupráci s mezinárodními partnery, čímž se posiluje šíření výsledků a sdílení zkušeností. To je ještě pravděpodobnější, pokud jsou výzkumné projekty součástí společně dohodnutého technologického plánu, jak je popsáno v bodě [71](#).

81 Z naší analýzy vzorku výzkumných a inovačních projektů financovaných EU však vyplynulo, že orgány odpovědné za řízení programu Horizont 2020 nebo EFRR ne vždy do svých postupů výběru projektů začleňují posouzení potřeby veřejného financování. U 15 zkoumaných grantů programu Horizont a EFRR jsme zjistili, že u pěti grantů programu Horizont taková potřeba nebyla prokázána. Důvodem bylo buď to, že se projekt vztahoval na technologie, které již jsou velmi pokročilé a které by mohly být případně financovány samotnými účastníky trhu, nebo to, že předkladatelé projektů byli průmyslovými zúčastněnými stranami, které již dříve vykonávaly výzkumnou a inovační činnost v oblasti příslušné technologie a měly související obchodní zájem.

82 Analýza nákladů a přínosů prokazující mezeru ve financování by pomohla posoudit potřebu financování EU u výzkumných projektů s vysokou úrovní technologické vyspělosti. Žadatelé museli takové analýzy předložit pouze v případech, kdy byl projekt součástí významného projektu společného evropského zájmu (tři z 15 grantů na výzkum a inovace v našem vzorku). Dále upozorňujeme, že rozhodnutí Komise o schválení dvou významných projektů společného evropského zájmu týkajících se baterií obsahují mechanismus zpětného vyžádání. Příjemci tak mají povinnost vrátit veřejné financování, pokud se při skutečné realizaci projektu prokáže, že byl odhadovaný nedostatek financování nadměrný. Takový mechanismus však členskými státy výslovně neukládá povinnost vrátit související finanční prostředky do rozpočtu EU.

83 Riziko efektu mrtvé váhy u podpory EU v pozdějších fázích výzkumu a inovací a prvního průmyslového využití je ještě významnější vzhledem k tempu, jakým se v současné době zvyšuje kapacita výroby baterií v EU.

Závěry a doporučení

84 Celkově jsme dospěli k závěru, že podpora průmyslové politiky EU v oblasti baterií ze strany Komise byla účinná, a to navzdory nedostatkům v jejím monitorování, koordinaci a zacílení a také skutečnosti, že přístup k surovinám zůstává pro hodnotový řetězec baterií v EU velkou strategickou výzvou.

85 Komise svůj strategický akční plán pro baterie z roku 2018 do značné míry splnila. Mezi významné úspěchy patří vytvoření platformy zúčastněných stran zahrnujících celý hodnotový řetězec, návrh nového nařízení o bateriích, které významně rozšiřuje oblast působnosti předchozího legislativního rámce, a zvýšená finanční podpora projektů v oblasti výzkumu, inovací a výroby, včetně vnitrostátní podpory prostřednictvím dvou významných projektů společného evropského zájmu (body 18–29).

86 Zároveň jsme zjistili, že i když strategický akční plán stanoví příslušné strategické cíle, nestanovuje odpovídající kvantifikované časově vymezené cílové hodnoty, zejména pokud jde o očekávanou výrobu baterií v EU. Proto je pro Komisi obtížnější sledovat, zda EU buduje dostatečnou kapacitu EU pro výrobu baterií, aby mohlo být dosaženo cílů nulových emisí stanovených pro osobní vozidla pro rok 2035, nebo zda jich bude dosaženo z velké části na základě dovážených baterií nebo elektrických vozidel na úkor evropského hodnotového řetězce baterií i souvisejících pracovních míst. Zvyšuje to také nejistotu ohledně bezpečnosti dodávek surovin potřebných k udržení evropské produkce (body 30–38).

87 Výrobní kapacita odvětví baterií se sídlem v EU, i když je stále omezená, se rychle rozvíjí a mohla by do roku 2025 uspokojit očekávanou poptávku EU po bateriích elektrických vozidel. Skutečné využití této kapacity však může být ohroženo, pokud budou výrobci baterií přitahováni finančními pobídkami nabízenými jinými světovými regiony nebo pokud bude jejich konkurenceschopnost ohrožena zvýšením cen surovin nebo energie, což je povede ke snížení jejich celkových produkčních cílů (body 39–47).

88 Navzdory iniciativám Komise, které sahají do roku 2008, je hodnotový řetězec EU v oblasti baterií i nadále silně závislý na zahraničních dodávkách a čelí hrozícímu nedostatku bateriových surovin, zejména po roce 2030. Ten je způsoben kombinovanými dopady nárůstu celosvětové poptávky, který stimuluje především elektrifikace silniční dopravy, a omezení domácí nabídky surovin v EU, která je jak vzácná, tak nepružná: těžební projekty mají dlouhou dobu mezi průzkumem a produkcí a recyklace baterií s ukončenou životností je stále omezená. Komise před nedávnou dobou předložila návrh aktu o kritických surovinách, jehož cílem je tuto situaci zvrátit (body 48–56).

89 Nové projekty v oblasti výzkumu a výroby baterií jsou podporovány z řady unijních a vnitrostátních zdrojů financování. Od roku 2014 byly z rozpočtu EU poskytnuty granty a záruky za úvěry ve výši nejméně 1,7 miliardy EUR, navíc ke státní podpoře ve výši až 6 miliard EUR pro evropské odvětví baterií oznámené členskými státy a schválené Komisí v letech 2019 až 2021. Avšak vzhledem k tomu, že Komisi chybí proces umožňující konsolidaci toků financování a získání jasného přehledu o jejich rozsahu, je obtížnější zajistit, aby podpora byla dostatečně koordinovaná a vhodně zacílená. To rovněž brání sledování celkové úrovně dotací přidělených tomuto odvětví na úrovni celé EU. Kromě toho u dvou významných projektů společného evropského zájmu týkajících se baterií které Komise dosud schválila, nejsou zajištěny rovné podmínky pro přístup ke státní podpoře. Jednotliví účastníci musí zdolávat různé podmínky financování v závislosti na tom, kde se jejich investice nacházejí, což je situace, která škodí včasnému provedení celého projektu (body 57–69).

90 Komise postupem času lépe sladila financování z rámcového programu Horizont se společným technologickým plánem, který vypracovaly zúčastněné strany v celém hodnotovém řetězci a výzkumné instituce. Technických cílů stanovených v různých verzích tohoto plánu však není vždy dosahováno a potřeba financování EU na úrovni projektů se často neposuzuje. To platí zejména pro pokročilejší fáze výzkumu a inovací a první průmyslové využití – vzhledem k příjmům generovaným na rychle rostoucím trhu s bateriemi (body 70–83).

Doporučení 1 – Aktualizovat strategický akční plán pro baterie a zvláště se přitom zaměřit na zajištění přístupu k surovinám

Poté, co Evropská komise a Rada schválí legislativní návrh aktu o průmyslu pro nulové čisté emise předložený Komisí, měla by Komise aktualizovat svou strategii udržitelného a konkurenceschopného evropského hodnotového řetězce baterií. Takováto aktualizovaná strategie by měla:

- a) odrážet globální vývoj odvětví baterií od roku 2018 a jeho současné strategické výzvy, což se týká zejména přístupu k surovinám;
- b) obsahovat kvantifikované a časově vymezené cílové hodnoty pro dvojitý cíl dosažení klimatické neutrality a konkurenceschopného automobilového odvětví v EU. Zejména platí, že cílové hodnoty pro domácí výrobu baterií by měly být v souladu se zákazem emisí pro osobní automobily a dodávky plánovaný na rok 2035 a s dodávkami surovin a pokročilých materiálů, které jsou k udržení této výroby potřebné.

Cílové datum provedení: konec roku 2025.

Doporučení 2 – Posílit monitorování pomocí pravidelných, aktuálních a komplexních údajů

Poté, co Evropská komise a Rada schválí legislativní návrh aktu o průmyslu pro nulové čisté emise a aktu o kritických surovinách předložený Komisí, měla by Komise:

- a) posílit své monitorování hodnotového řetězce baterií tím, že bude vycházet z včasných a nezávisle ověřitelných údajů, což jí umožní sledovat skutečný pokrok při plnění cílů EU a být upozorňována na potenciální rizika jejich dosažení,
- b) zajistit, aby monitorování bylo zaměřeno na kritické fáze hodnotového řetězce EU v oblasti baterií. Údaje by měly zahrnovat zejména skutečnou výrobu baterií, měřenou v gigawatthodinách, a domácí produkci hlavních surovin a pokročilých materiálů potřebných k výrobě současných a budoucích generací baterií. Pokud je to možné, mělo by toto monitorování vycházet ze stávajících postupů používaných v subjektech EU, jako je Eurostat a Společné výzkumné středisko.

Cílové datum provedení: konec roku 2024.

Doporučení 3 – Zlepšit přehled o financování EU určeném na hodnotový řetězec baterií

Komise by měla vytvořit a udržovat konsolidovaný přehled různých unijních a (tam, kde jsou k dispozici informace) vnitrostátních zdrojů financování, z nichž je poskytována finanční podpora na projekty v hodnotovém řetězci baterií.

Cílové datum provedení: konec roku 2024.

Doporučení 4 – Zlepšit koordinaci a zacílení finančních prostředků EU určených na hodnotový řetězec baterií

Komise by měla u hodnotového řetězce baterií zlepšit koordinaci a zacílení finanční podpory EU tím, že zohlední vnitrostátní finanční prostředky, které již byly tomuto odvětví poskytnuty. K dosažení tohoto cíle by měla:

- a) posílit u financování hodnotového řetězce baterií koordinaci mezi programem Horizont Evropa, EFRR a Inovačním fondem, a rozšířit tak dopad financování EU;
- b) přijmout opatření, kterým se u řídicích orgánů EFRR v členských státech a u příslušných subjektů průmyslového odvětví zvýší povědomí o společně dohodnutém technologickém plánu pro baterie;
- c) zajistit, aby pro výzkumné projekty zaměřené na vyšší úroveň technologické připravenosti nebo na první průmyslové využití byla ve fázi výběru projektů náležitě posouzena potřeba financování EU.

Cílové datum provedení: konec roku 2024.

Doporučení 5 – Zajistit, aby všichni účastníci významných projektů společného evropského zájmu v oblasti baterií měli rovné podmínky pro přístup k veřejné finanční podpoře

Komise by měla zajistit, aby potenciální účastníci významných projektů společného evropského zájmu týkajících se baterií měli rovné podmínky pro přístup k veřejnému financování a finanční podpoře, aby tak spolupráce plánovaná v rámci takového projektu mohla být prováděna podle plánu. Za tímto účelem by měla do svých kritérií pro analýzu významných projektů společného evropského zájmu zahrnout požadavek, aby oznámení členských států obsahovala konkrétní časové rámce pro plánované poskytnutí státní podpory, jakmile bude tato státní podpora schválena Komisí.

Cílové datum provedení: konec roku 2023.

Tuto zprávu přijal senát II, jemuž předsedá Annemie Turtelboomová, členka Účetního dvora, v Lucemburku na svém zasedání dne 26. dubna 2023.

Za Účetní dvůr

Tony Murphy

předseda

Přílohy

Příloha I – Vzorek projektů financovaných EU v hodnotovém řetězci baterií zkoumaných pro účely tohoto auditu

- o Sestavili jsme seznam projektů souvisejících s bateriemi, na něž byly v období 2014–2020 přiděleny finanční prostředky EU, a to na základě informací poskytnutých Komisí (pro program Horizont 2020) a vnitrostátními nebo regionálními řídicími orgány (pro EFRR). Od Evropské investiční banky jsme rovněž získali seznam příslušných půjček, které financovala s podporou rozpočtu EU. Nevybírali jsme projekty financované z Nástroje pro oživení a odolnost, neboť tyto projekty byly v době našeho auditu teprve v rané fázi realizace.
- o Z tohoto základního souboru jsme vybrali vzorek projektů, přičemž jako kritéria výběru jsme použili významnost (materialitu) projektů a potřebu zajistit zastoupení různých fází hodnotového řetězce, různých fází technologické vyspělosti a různých fází realizace projektu (probíhající nebo dokončené). Během tohoto procesu jsme vybrali 16 projektů, které byly částečně nebo zcela provedeny v pěti členských státech: Německu, Španělsku, Francii, Polsku a Švédsku. Tento celkový vzorek lze rozdělit, jak je uvedeno níže:

Zdroj financování	Forma podpory	Druh projektů	Položky vzorku
Horizont 2020	Granty	Výzkumné a inovační činnosti	7
EFRR	Granty	Výzkum, technologický rozvoj a inovace	8
Granty celkem na podporu projektů v oblasti výzkumu a inovací			15
EFSI	Úvěrová záruka	Výroba	1
Projekty vybrané do vzorku celkem			16

Zdroj: EÚD.

Příloha II – Analýza EÚD týkající se vybraných opatření ve strategickém akčním plánu pro baterie z roku 2018

Strategické oblasti a opatření vymezené v akčním plánu	Dodané výstupy	Datum dodání
1. Zajištění udržitelných dodávek surovin		
Na základě seznamu kritických surovin, který byl vytvořen v roce 2017, zmapovat současnou a budoucí dostupnost primárních surovin pro baterie; posoudit potenciál v rámci EU, pokud jde o získávání surovin pro baterie	Studie o seznamu kritických surovin EU – informativní přehledy Kritické suroviny pro strategické technologie a odvětví v EU – studie výhledu COM(2020) 474 – Seznam kritických surovin EU z roku 2020 a akční plán	2020
Využít všechny vhodné nástroje obchodní politiky (např. dohody o volném obchodu), aby byl zajištěn spravedlivý a udržitelný přístup k surovinám ve třetích zemích	Strategická partnerství s Kanadou a Ukrajinou, žádná dohoda o volném obchodu s největšími dodavateli klíčových surovin (Čína, Demokratická republika Kongo a Austrálie)	2021
2. Podpora evropských projektů pokrývajících různé segmenty hodnotového řetězce baterií, včetně výroby článků		
Na žádost zainteresovaných regionů a ve spolupráci s příslušnými členskými státy usnadnit rozvoj „meziregionálního partnerství v oblasti baterií“ v rámci stávajících tematických platforem inteligentní specializace v oblasti energetiky nebo průmyslové modernizace	Partnerství pro pokročilé materiály pro baterie	2020
Ve spolupráci s EIB zřídit specializovaný portál pro financování baterií s cílem usnadnit zúčastněným stranám přístup k odpovídající finanční podpoře a pomoci při kombinování finančních nástrojů	/	/
Zapojit se do pravidelného dialogu s příslušnými členskými státy s cílem prozkoumat efektivní způsoby společné podpory inovačních výrobních projektů, které jdou nad rámec nejmodernějších technologií, a za tímto účelem nejlépe sdružit finanční prostředky EU a členských států. Tato podpora by mohla mít například podobu významného projektu společného evropského zájmu.	Významný projekt společného evropského zájmu Baterie Významný projekt společného evropského zájmu EuBatIn	2019 2021

Strategické oblasti a opatření vymezené v akčním plánu	Dodané výstupy	Datum dodání
3. Posílit vedoucí postavení v odvětví zintenzivněním podpory výzkumu a inovací v EU v celém hodnotovém řetězci		
Realizovat v roce 2018 a 2019 výzvy k předkládání návrhů v celkové dodatečné hodnotě 110 milionů EUR pro projekty související s výzkumem a inovacemi v oblasti baterií (nad 250 milionů EUR, které již jsou na baterie vyhrazeny z programu Horizont 2020, a 270 milionů EUR, které mají být vyčleněny na podporu projektů v oblasti inteligentních sítí a skladování energie, jak bylo oznámeno v balíčku opatření Čistá energie pro všechny Evropany)	Pracovní program Horizont 2020 na období 2018–2020: LC-BAT-2019–2020: výzvy k předkládání návrhů zaměřené na baterie	2019
Podpořit zřízení nové evropské platformy pro technologii a inovace (ETIP) s cílem dosáhnout dalšího pokroku u priorit v oblasti výzkumu baterií, definovat dlouhodobé vize, vypracovat agendu strategického výzkumu a podrobné plány. Vedení evropské platformy pro technologii a inovace budou zajišťovat subjekty z průmyslu, výzkumná obec a členské státy. Komise podpoří proces zřizování a bude přispívat v příslušných oblastech své působnosti.	Evropská technologická a inovační platforma pro baterie „Batteries Europe“	2018
Prostřednictvím pilotního programu Evropské rady pro inovace podpořit přelomové inovace, které vytvářejí tržní příležitosti, například v oblastech, jako jsou baterie. Tento pilotní program může být užitečný pro přelomové technologie v oblasti baterií (které budou podle očekávání součástí projektů uplatněných v dopravě, energetice, výrobě atd.)	Pracovní program Horizont 2020 na období 2018–2020: výzvy ERI-SMEInst-2018–2020 a EIC-FETPROACT-2019–2020	2019

Strategické oblasti a opatření vymezené v akčním plánu	Dodané výstupy	Datum dodání
4. Rozvoj a posilování vysoce kvalifikované pracovní síly ve všech částech hodnotového řetězce		
Zmapovat kvalifikaci, která je potřeba v celém hodnotovém řetězci, a stanovit, jak případnou chybějící kvalifikaci doplnit, a vypracovat i související časový plán	Zahájení činnosti aliance pro kvalifikaci a odbornou přípravu v oboru technologií baterií (ALBATTTS)	2019
Umožnit přístup k laboratořím EU pro testování baterií, které jsou umístěny ve Společném výzkumném středisku Komise, pro účely zvyšování kvalifikace a kapacity	Laboratoř pro testování akumulátorů pro bezpečnou elektrickou dopravu – výzvy 2018–1-RD-BESTEST a 2019–1-RD-BESTEST	2018
V zájmu řešení krátkodobých a střednědobých potřeb v oblasti kvalifikace potřebné v celém hodnotovém řetězci baterií navrhnout baterie jako hlavní téma pro financování v rámci plánu pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností	Zahájení činnosti aliance pro kvalifikaci a odbornou přípravu v oboru technologií baterií (ALBATTTS)	2019
Pomáhat vysokým školám a dalším vzdělávacím institucím nebo institucím poskytujícím odbornou přípravu vytvořit ve spolupráci s průmyslem nové studijní programy	Založení Akademie Evropské bateriové aliance	2021
5. Podpora udržitelného hodnotového řetězce v oblasti baterií – tj. požadavků na bezpečnou a udržitelnou výrobu baterií – jako klíčového faktoru pro konkurenceschopnost EU		
Při přezkumu směrnice EU o bateriích posoudit stávající cíle v oblasti sběru a recyklace baterií na konci jejich životnosti, včetně otázky využití surovin (hodnocení mělo být dokončeno v září 2018)	SWD(2019) 1300 – Hodnocení směrnice 2006/66/ES o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech	2019
Zahájit studii týkající se klíčových faktorů pro výrobu bezpečných a udržitelných („zelených“) baterií	SWD(2020) 335 – Zpráva o posouzení dopadů – průvodní dokument k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o bateriích a odpadních bateriích	2020
Požadavky na udržitelnost „návrhu a využívání“, které budou muset splňovat všechny baterie při uvedení na trh EU (včetně vyhodnocení různých regulačních nástrojů, například směrnice o ekodesignu a nařízení o označování energetickými štítky a směrnice EU o bateriích)	SWD(2020) 335 – Zpráva o posouzení dopadů – průvodní dokument k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o bateriích a odpadních bateriích	2020
6. Zajištění souladu s širším podpůrným a právním rámcem		
/	/	/

Zdroj: analýza strategického akčního plánu pro baterie provedená EÚD.

Příloha III – Kapacita výroby baterií v jednotlivých členských státech: současná (2022) a plánovaná (2025 a 2030) (v GWh/rok)

Členský stát	Stávající kapacita	Kapacita v r. 2025	Kapacita v r. 2030 (min.)	Kapacita v r. 2030 (max.)
Česká republika	0	1	1	1
Finsko	0	0	0	0
Francie	0	40	64	122
Německo	0	155	151	416
Maďarsko	38	58	178	188
Itálie	0	77	76	118
Polsko	15	50	50	65
Portugalsko	0	15	45	45
Slovensko	0	0	10	10
Španělsko	2	28	42	72
Švédsko	16	96	96	160
Celkem	71	520	713	1 197

Zdroj: EÚD na základě údajů shromážděných německým Spolkovým ministerstvem pro hospodářství a opatření v oblasti klimatu a sledování oznámení společnosti.

Příloha IV — Financování hodnotového řetězce baterií na úrovni EU a členských států

- **Program Horizont** je rámcovým výzkumným a inovačním programem Evropy s celkovým rozpočtem ve výši téměř 80 miliard EUR na období 2014–2020 a více než 100 miliard EUR na období 2021–2027. Poskytuje finanční podporu celému spektru činností v oblasti výzkumu, technologického rozvoje, demonstrací a inovací. V období 2014–2020 program Horizont 2020 financoval 307 výzkumných projektů v oblasti baterií v celkové hodnotě přibližně 873 milionů EUR.
- Nedávno vytvořený **Inovační fond** se zaměřuje na vyspělé projekty, jejichž cílem je získat financování pro inovativní technologie, procesy nebo produkty a které mají významný potenciál snižovat emise skleníkových plynů. V letech 2021 až 2022 poskytl fond přibližně 161 milionů EUR osmi takovým projektům v oblasti baterií.
- **Evropský fond pro regionální rozvoj** je klíčovým nástrojem politiky soudržnosti EU. V rámci sdíleného řízení mezi Komisí a členskými státy do jeho působnosti ve vztahu k hodnotovému řetězci baterií spadá nejen technologický a aplikovaný výzkum (stejně jako u programu Horizont), ale také výzkumná infrastruktura, pilotní linky, opatření k včasnému ověřování produktů, schopnosti vyspělé výroby a prvovýroba. Byli jsme schopni určit 459 relevantních projektů ve 14 členských státech, na něž EFRR přispěl částkou přibližně 319 milionů EUR.
- **Evropská investiční banka** poskytuje financování způsobilých projektů v oblasti výzkumu a vývoje, jako je vývoj hutních procesů, pilotních linek a zařízení na výrobu baterií. S podporou záruk EU banka v období 2014–2020 poskytla úvěry ve výši 495 milionů EUR na podporu celkem sedmi projektů v hodnotovém řetězci.
- Podle Smlouvy o fungování Evropské unie jsou podpory poskytované členským státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem. Pokud se však soukromé iniciativy podporující inovace nepodaří realizovat z důvodu významných rizik, které tyto projekty s sebou nesou, **významný projekt společného evropského zájmu** umožňuje členským státům zaplnit mezeru tím, že spojí síly k překonání těchto selhání trhu a podpoří realizaci inovativních projektů. Členské státy musí oznámit Komisi svůj záměr poskytnout státní podporu v rámci významného projektu společného evropského zájmu a toto oznámení se poté

posuzuje podle zveřejněných kritérií⁸⁴. V oblasti baterií schválila Komise v roce 2019 jeden významný projekt společného evropského zájmu a druhý v roce 2021. Těmto projektům pak byla poskytnuta souhrnná schválená státní podpora ve výši přibližně 6 miliard EUR.

⁸⁴ C(2021) 8481.

Zkratky

EFRR: Evropský fond pro regionální rozvoj

EFSI: Evropský fond pro strategické investice

EIB: Evropská investiční banka

GWh: gigawatthodiny

IPCEI: významný projekt společného evropského zájmu (*Important Project of Common European Interest*)

kWh: kilowatthodiny

Plán SET: strategický plán pro energetické technologie (*Strategic Energy Technology Plan*)

RRF: Nástroj pro oživení a odolnost

Glosář

Bateriový článek: základní jednotka baterie, sestávající z pozitivní elektrody (**katody**), negativní elektrody (**anody**), vodivé látky (**elektrolytu**) a separátoru.

Digitální transformace: zavádění digitálních technologií a digitalizovaných informací do procesů a úkolů.

Diplomatická autorita: schopnost podniknout kolektivní akce příslušných aktérů s cílem řešit globální a regionální výzvy v oblasti rozvoje.

Dohoda o volném obchodu: dohoda mezi zeměmi nebo skupinami zemí (např. EU) o vzájemném preferenčním přístupu na trh.

Energetická hustota: klíčový ukazatel výkonnosti baterií, obvykle uváděný jako gravimetrická energetická hustota (množství energie v baterii na jednotku hmotnosti) a volumetrická energetická hustota (množství energie v baterii na jednotku objemu).

Evropská investiční banka: banka EU vlastněná členskými státy, která poskytuje financování projektů na podporu politiky EU, zejména v EU, ale i mimo ni.

Evropský fond pro regionální rozvoj: fond EU, který posiluje hospodářskou a sociální soudržnost v EU financováním investic, které snižují nerovnováhu mezi regiony.

Evropský fond pro strategické investice: podpůrný mechanismus zřízený EIB a Komisí v rámci investičního plánu pro Evropu s cílem mobilizovat soukromé investice do projektů strategického významu pro EU.

Hodnotový řetězec baterií: hospodářské odvětví zahrnující více fází, které sahají od těžby a zpracování surovin, produkce součástí baterií, výroby a montáže článků a recyklace nebo opětovného použití baterií. Má kruhovou podobu a zahrnuje různé aktéry.

Hodnotový řetězec: posloupnost činností prováděných za účelem zvýšení hodnoty výrobku, zahrnující různé fáze jeho výroby a také uvádění na trh, prodej, servis a recyklaci.

Horizont 2020 / Horizont Evropa: programy EU pro výzkum a inovace na období 2014–2020 a 2021–2027.

Inovační fond: program EU, který využívá příjmy ze systému EU pro obchodování s emisemi na podporu inovativních nízkouhlíkových technologií.

Klimatická neutralita: situace, kdy lidské činnosti nemají žádný čistý vliv na klima.

Kombinování zdrojů: kombinování grantů EU s úvěry nebo kapitálem z veřejných a soukromých zdrojů.

Mrtvá váha: situace, kdy by určitá činnost financovaná z prostředků EU proběhla i bez veřejné podpory.

Napájecí sada: sada dvou nebo více vzájemně propojených baterií.

Nástroj pro oživení a odolnost: mechanismus finanční podpory EU pro zmírnění hospodářského a sociálního dopadu pandemie onemocnění COVID-19 a stimulaci oživení za současné podpory ekologické a digitální transformace.

Nestálá energie z obnovitelných zdrojů: energie ze zdroje, který ji negeneruje nepřetržitě, jako je sluneční nebo větrná energie.

Průmyslová politika: soubor opatření zajišťujících, aby existovaly podmínky nezbytné pro konkurenceschopnost průmyslu Unie. Průmyslová politika bývá někdy též nazývána průmyslovou strategií.

Rovné podmínky: soubor společných pravidel a norem, které brání podnikům na jednom místě získat konkurenční výhodu oproti podnikům působícím v jiných lokalitách.

Spoluprogramované evropské partnerství: partnerství vytvořené na základě memoranda o porozumění mezi Komisí a partnery z veřejného nebo soukromého sektoru, které upřesní jeho cíle, závazky, ukazatele a výsledky, kterých má být dosaženo při podpoře výzkumných a inovačních činností financovaných EU.

Významné projekty společného evropského zájmu: projekty v oblasti přeshraničních inovací a infrastruktury vedené členskými státy, které mohou významně přispět k dosažení strategií EU, včetně Zelené dohody pro Evropu a digitální strategie, a zároveň vytvářet pozitivní vedlejší účinky pro hospodářství EU a její občany obecně nad rámec zúčastněných členských států. Veřejná podpora projektů a společností účastnících se významného projektu společného evropského zájmu poskytovaná členskými státy, která představuje státní podporu podle pravidel EU, musí být oznámena Komisi k posouzení a schválení.

Zelená transformace: přechod k ekonomice, v níž růst není na úkor environmentální udržitelnosti a sociálního začlenění.

Znalostní a inovační společenství: partnerství vysokoškolských institucí, výzkumných organizací, společností a dalších zúčastněných stran v inovačním procesu.

Odpovědi Komise

<https://www.eca.europa.eu/cs/publications/sr-2023-15>

Harmonogram

<https://www.eca.europa.eu/cs/publications/sr-2023-15>

Auditní tým:

Účetní dvůr ve svých zvláštních zprávách informuje o výsledcích auditů politik a programů EU či témat z oblasti správy a řízení zaměřených na konkrétní oblasti rozpočtu. Účetní dvůr vybírá a koncipuje tyto auditní úkoly tak, aby byl jejich dopad co nejvyšší, a zohledňuje přitom rizika pro výkonnost a zajištění souladu s předpisy, objem příslušných příjmů či výdajů, očekávaný vývoj, politické zájmy a zájem veřejnosti.

Tento audit výkonnosti provedl auditní senát II, který se zaměřuje na výdajové oblasti týkající se investic ve prospěch soudržnosti, růstu a začleňování a jemuž předsedá členka EÚD Annemie Turtelboomová. Audit vedla členka Účetního dvora Annemie Turtelboomová a podporu jí poskytovali vedoucí kabinetu Eric Braucourt, tajemník kabinetu Celil Ishik, vyšší manažeři Valeria Rotaová a Niels-Erik Brokopp, vedoucí úkolu Afonso de Castro Malheiro a auditoři Katarzyna Solareková, Francisco Carretero Llorente, Marcel Bode, Sabine Maur-Helmesová a Markku Pottonen. Jazykovou podporu poskytovali Mark Smith a Tomasz Surdykowski. Grafickou podporu zajišťovala Agnese Balodeová.

Zleva doprava: Agnese Balodeová, Celil Ishik, Tomasz Surdykowski, Afonso de Castro Malheiro, Francisco Carretero Llorente, Annemie Turtelboomová, Eric Braucourt, Katarzyna Solareková, Sabine Maur-Helmesová, Marcel Bode.

AUTORSKÁ PRÁVA

© Evropská unie, 2023

Politiku opakovaného použití dokumentů Evropského účetního dvora (EÚD) upravuje [rozhodnutí Evropského účetního dvora č. 6-2019](#) o politice týkající se veřejně přístupných dat a opakovaném použití dokumentů.

Pokud není uvedeno jinak (například v jednotlivých upozorněních o ochraně autorských práv), je obsah EÚD vlastněný EU předmětem licence [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Je proto pravidlem, že opakované použití je povoleno za podmínky, že je uveden zdroj a případné změny jsou označeny. Osoby opakovaně používající obsah EÚD nesmí zkreslit původní význam nebo sdělení. EÚD nenese za jakékoli důsledky opakovaného použití odpovědnost.

Pokud konkrétní obsah zobrazuje identifikovatelné fyzické osoby, například na obrázcích zaměstnanců EÚD, nebo zahrnuje díla třetích stran, je nutno získat další povolení.

Je-li povolení poskytnuto, toto povolení ruší a nahrazuje výše uvedené obecné povolení a musí jasně uvádět veškerá omezení týkající se použití.

K použití nebo reprodukci obsahu, který není ve vlastnictví EU, může být nezbytné požádat o svolení přímo držitele autorských práv:

Obrázky 1 a 2 – ikony: tyto obrázky byly vytvořeny s použitím zdrojů z platformy [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Všechna práva vyhrazena.

Programové vybavení nebo dokumenty, na něž se vztahují práva průmyslového vlastnictví, jako patenty, ochranné známky, zapsané (průmyslové) vzory, loga a názvy, jsou z politiky EÚD pro opakované použití vyloučeny.

Internetové stránky orgánů a institucí Evropské unie využívající doménu europa.eu obsahují odkazy na stránky třetích stran. Protože nad jejich obsahem nemá EÚD žádnou kontrolu, doporučujeme seznámit se s jejich vlastními zásadami ochrany soukromí a politikou v oblasti autorských práv.

Používání loga EÚD

Logo EÚD nesmí být použito bez předchozího souhlasu EÚD.

PDF	ISBN 978-92-849-0281-1	ISSN 1977-5628	doi: 10.2865/500	QJ-AB-23-018-CS-N
HTML	ISBN 978-92-849-0273-6	ISSN 1977-5628	doi: 10.2865/232	QJ-AB-23-018-CS-Q

Baterie umožňují přechod na čistou energii. Staly se zároveň klíčovým prvkem konkurenceschopnosti automobilového odvětví. V roce 2018 Komise v rámci průmyslové politiky EU označila baterie za strategickou nutnost pro přechod EU na čistou energii a zahájila akční plán, jehož cílem je učinit z Evropy světového lídra v oblasti udržitelné výroby a využívání baterií.

Posuzovali jsme relevantnost tohoto akčního plánu, jeho provádění a rovněž dosavadní výsledky. Dospěli jsme k závěru, že Komise účinně podporuje průmyslovou politiku EU v oblasti baterií, a to navzdory nedostatkům v jejím monitorování, koordinaci a zacílení a také skutečnosti, že přístup k surovinám zůstává velkou strategickou výzvou. Předkládáme doporučení, která mají přispět k vytvoření nového strategického impulsu na podporu hodnotového řetězce EU v oblasti baterií.

Zvláštní zpráva EÚD podle čl. 287 odst. 4 druhého pododstavce SFEU.

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

Úřad pro publikace
Evropské unie

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Lucemburk
LUCEMBURSKO

Tel.: +352 4398-1

Dotazy: eca.europa.eu/cs/Pages/ContactForm.aspx
Internetová stránka: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors